

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ

Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

Použití služebních psů při mimořádných a krizových situacích

The use of service dogs in dealing with emergency and crisis situation

Bakalářská práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva

Studijní obor: Plánování a řízení krizových situací

Autor práce: **Martina Jehličková**

Vedoucí práce: Ing. Libor Krejcar

Z a d á n í b a k a l á ř s k é p r á c e

Student: **Martina Jehličková**
Obor: Plánování a řízení krizových situací
Téma: **Použití služebních psů při řešení mimořádných a krizových situací**
Téma anglicky: The Use of Service Dogs in Dealing with Emergency and Crisis Situation

Zásady pro vypracování:

Cílem bakalářské práce bude poukázat na potřebnost psů při služební činnosti a hlavně jejich nenahraditelnosti při plnění jednotlivých úkolů, ať už jde o hlídkovou, záchrannou nebo speciální činnost. Teoretická část bude zaměřena především na historii služebních psů, služební kynologie a služebních plemen, kde na samotném začátku budou uvedeny základní pojmy týkající se kynologie a krizového řízení. Dále zde bude poukázáno, na které krizové situace se hodí jaký pes z hlediska jejich povahových vlastností. Praktická část se bude věnovat konkrétním situacím z praxe, kde je použití služebních psů nejefektivnějším řešením. V závěru bude provedeno srovnání kynologií u nás a v zahraničí a budou navržena doporučení pro praxi.

Seznam odborné literatury:

- [1] RULC, Jiří, ŠTAUDINGER, Juraj, NEVOLNÝ, Peter, Dějiny československé služební kynologie, ed. 1., Praha: CanisTR, 2014, 764 s., ISBN 978-80-9042-108-0
- [2] ĎURIŠIN, Vladimír, GALLOVÁ, Lubica, Policajná kynológia, ed. 1., Bratislava: Kynologický klub Polícia Slovakia, 2009, 243 s., ISBN 978-80-970144-1-4
- [3] DENNIS-BRYANOVÁ, Kim, MORGANOVÁ, Tracy, Plemena psů-vyberte si toho správného, ed. 1., Praha: Knižní klub, 2013, 352 s., ISBN 978-80-242-3929-3
- [4] BACON, Lance, Psí hrdinové, ed. 1., Slovart, 2015, 168 s., ISBN 978-80-7529-053-3

zadání platné do: 11.09.2017

Vedoucí: Ing. Libor Krejcar

.....
vedoucí katedry / pracoviště

.....
děkan

V Kladně dne 23.02.2016

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem Použití služebních psů při mimořádných a krizových situacích vypracovala samostatně a použila k tomu úplný výčet citací použitých pramenů, které uvádím v seznamu přiloženém k bakalářské práci.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č.121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

V Kladně

.....

Martina Jehličková

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych v první řadě ráda poděkovala vedoucímu práce Ing. Liboru Krejcarovi, který mi byl trpělivým a kritickým vedoucím, za jeho cenné rady, čas a vstřícnost. Dále bych chtěla poděkovat svému konzultantovi Josefu Šnajdrovi, který mi byl, díky své mnohaleté praxi v oboru, nápomocen při zpracování praktické části. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat vedoucím a velitelům výcvikových středisek v Býchorech, v Heřmanicích, v Chotyni a v Jiřicích, kteří mi věnovali svůj čas a ochotně se mnou konzultovali praktické části mé práce a poskytli potřebné materiály pro zpracování dané problematiky.

ABSTRAKT:

Obsahem bakalářské práce je řešení problematiky využívání služebních psů při mimořádných a krizových situacích. Teoretická část je zaměřená na přinesení uceleného pohledu na danou problematiku, vymezení pojmů a představení si sborů, které využívají pro svou činnost služební psy a psovody, zde se zaměřuji nejprve na jejich historii a poté na současnost. Hlavními cíli bakalářské práce jsou provedení výzkumu v odborných zařízeních, nastolení několika modelových situací, ve kterých je použití služebních psů efektivním řešením. Metodou bakalářské práce je sběr odborných informací konzultacemi s odborníky a studováním odborné literatury. V diskuzi je provedeno srovnání služební kynologie u jednotlivých bezpečnostních složek a srovnání se zahraničím. V závěru je shrnutí výsledků a cílů práce a doporučení pro praxi.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Služební kynologie, policejní pes, záchranný pes, použití psa, ozbrojené složky

ABSTRACT:

The thesis addresses the use of police dogs in emergency and crisis situations. The theoretical part is focused on bringing a comprehensive perspective on the issue, definitions and presentation of the police forces that use service dogs and dog handlers in their activities. I concentrate first on their history and then on the present. The main objectives of the thesis are conducting research in academic institutions and establishing several model situations in which the use of police dogs is an effective solution. The method of the thesis is collection of expert information through consultations with experts and study of literature. The discussion section compares service dog policies of various security forces among themselves and with other countries. The conclusion summarizes the research results and work goals and makes general recommendations.

KEY WORDS:

service cynology, service dog, rescue dog, use of dogs, armed forces

Obsah

1	Úvod	3
2	Současný stav řešené problematiky	5
2.1	Vymezení pojmů.....	5
2.2	Přehled legislativy řešené problematiky.....	8
3	Cíle práce	11
4	Teoretická část	12
4.1	Metodika řešení daného problému	12
4.2	Historie	12
4.2.1	Policie České republiky	13
4.2.2	Obecní (městská policie)	19
4.2.3	Armáda České republiky.....	20
4.2.4	Celní správa České republiky	22
4.2.5	Vězeňská služba České republiky	24
4.2.6	Záchranná činnost	26
4.3	Současný stav kynologie.....	28
4.3.1	Plemena služebních psů	28
4.3.2	Kynologie PČR.....	33
4.3.3	Kynologie Městské policie hl. města Prahy	34
4.3.4	Kynologie AČR.....	35
4.3.5	Kynologie Celní správy ČR.....	35
4.3.6	Kynologie Vězeňské služby ČR.....	36
4.3.7	Záchranná kynologie.....	37
5	Praktická část	39
5.1	Výsledky výzkumu	39
5.2	Modelové situace	47
5.3	Spolupráce se zahraničím.....	53
5.4	Diskuze	54
6	Závěr	60
	Seznam použité literatury	62

Seznam symbolů a zkratk.....	65
Seznam obrázků	66
Seznam tabulek	67
Seznam příloh.....	68

1 Úvod

V dnešní době máme spoustu vyspělých technologií k odhalování kriminality i k hledání lidí, avšak doposud nebyl vynalezen stroj, který by nahradil vrozené vlastnosti psů. Jsou různé druhy služebních psů. Jedni slouží v armádě, specializují se například na vyhledávání výbušnin a na nebezpečí s nimi spjaté. Takový pes chodí před svým psovodem a snaží se ho upozornit na jakékoli nebezpečí, které by pouhé lidské oko přehlédlo, dokáže zamezit krizové situaci, jako je výbuch bomby a jistá smrt několika vojáků. Jiný pes slouží „doma“ u policie, chrání a hlídá svého psovoda před napadením a při jeho nebezpečí se nebojí zasáhnout. Při hledání ztracených lidí, dokáže rozpoznat stopu a najít hledaného člověka nebo dítě, zabrání tak mimořádné události pohřešování osoby a často zasáhne dříve, než by se hledané osobě mohlo něco stát. Služba u policie je pro psa velmi rozmanitá. Policejní pes například dokáže usvědčit pachatele pomocí pachových stop, což nikdo ani nic jiného nedokáže. Služební pes vězeňské služby zvládne zamezit útěku vězně z věznice a působí jako psychologický podnět vůči vězňům, pes celní správy nalezne schované padělané bankovky, alkohol nebo drogy, záchranný pes nalezne člověka pod lavinou nebo pod sutinami a zachrání mu tím život, zatímco by ho hledala spousta lidí a než by ho našla, mohlo by už být pozdě.

Služební kynologie by se dala popsat jako činnost výcviku psů, jejímž výsledkem je použití psa ve službě člověku v mnoha oblastech. Je nespočet situací, ve kterých se spoléháme na psy, nespočet situací, které psí čich, postřeh, hbitost, obratnost a intuice dokáže vyřešit mnohem rychleji a efektivněji než jakýkoli člověk nebo stroj. Tato práce je psána za účelem ukázat a vyzdvihnout psí kvality, které se, bohužel, v poslední době opomíjí nebo se málo zdůrazňují. Je otázkou, kolik takový pes dokáže zachránit lidských životů. V minulosti i dnes psi ukazují, jak jsou pro službu potřební, ovšem otázkou zůstává, zda je jejich práce dostatečně oceněna a zda je toto efektivní řešení zvládnutí mimořádných a krizových situací dost využíváno.

Nejdůležitější je ovšem součinnost psa a psovoda. Jeden bez druhého by byli nepoužitelní. Je na každém psovodu, jak se ke svému psu postaví, ale každý pes mu to vždy s láskou a oddaností vrátí a udělá pro svého pána vše, co je v jeho silách. Psovod musí být člověk, který miluje psa a jeho povinností je se o něho i dobře postarat, protože nikdy neví, kdy mu to jeho

čtyřnohý přítel vrátí, kdy mu svými schopnostmi zachrání život, či mu pomůže dopadnout nebezpečného pachatele, apod.

Toto téma jsem zvolila, protože sama pracuji jako psovod u Armády České republiky a tedy vím, jak je pomoc psa při práci důležitá. Kynologie je úžasná věda, u které platí, že čím více má člověk vědomostí, tím více ví, jak málo toho ještě zná. Pomocí této práce bych chtěla vyzdvihnout práci psovodů, kteří jsou spolu se svými psy každý den nasazováni při různých mimořádných situacích, ať už je to záchrana životů, či pomoc při dopadení pachatele trestného činu nebo nalezení nelegálně držovaných zakázaných látek.

V bakalářské práci se nejdříve zaměřím na teoretickou část. Nejprve vymezím nejdůležitější pojmy a vysvětlím jejich význam. Poté se již budu věnovat jednotlivým bezpečnostním sborům a složkám Integrovaného záchranného systému, které při své práci využívají služební psy. Popíši jejich stručnou historii a historii používání psů při službě. Začnu tím nejdůležitějším, a to Policií České republiky, která nejvíce využívá služební psy na plnění různých mimořádných situací a je, jako hlavní složka IZS, nejdůležitější. Vzhledem k tomu se policejní historií i současností budu nejvíce zabývat. Dále pokračuji Městskou policií, Armádou České republiky, Celní správou České republiky, Vězeňskou službou České republiky a nakonec zmíním záchranné kynology. Poté stručně rozeberu historii a současnost plemen služebních psů a ty nejpoužívanější popíši více. Dále následuje současnost kynologie jednotlivých sborů, abych přinesla ucelený náhled toho, jak to u jednotlivých sborů funguje dnes. Tím končí teoretická část.

Praktická část se bude zabývat výsledky vlastního výzkumu a nastolením několika modelových situací použití služebního psa. V diskuzi bude provedena komparace ozbrojených bezpečnostních sborů, které využívají služební psy a srovnání služební kynologie české se zahraničím. V závěru shrnu výsledky práce a navrhu zlepšení pro praxi.

2 Současný stav řešené problematiky

2.1 Vymezení pojmů

V prvé řadě se zaměřím na vymezení pojmů, které se týkají krizového řízení. Jelikož je tato práce zaměřená na použití služebních psů při mimořádných a krizových situacích, musím nejprve říci, jak takovou mimořádnou událost a krizovou situaci definovat. Zde nebudu příliš rozlišovat krizovou situaci vojenského a nevojenského charakteru, protože pro použití služebních psů se hodí obě varianty, ať už je to použití psů ve válkách, nebo jejich využití při pořádkové a služební činnosti, nebo třeba při záchranných pracích. Dále také je důležité definovat integrovaný záchranný systém jako takový a jeho složky, se kterými budu pracovat.

- **Mimořádná událost** je podle zákona o integrovaném záchranném systému definovaná jako škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. (Zákon č. 239/2000 Sb., § 2 písm. b)
- **Krizovou situací** se podle krizového zákona rozumí mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury, nebo jiná nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu. (Zákon č. 240/2000 Sb., § 2 písm. b)

Ovšem rozdíl mezi mimořádnou a krizovou situací nemusí být z těchto definic příliš patrný. Hlavní rozdíl je ten, že mimořádná událost vzniká z „klidového stavu“, je definovaná zákonem č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému a jsou přijata běžná opatření pro její odstranění, zatímco krizová situace vzniká z mimořádné události za vyhlášení krizového stavu, definuje ji zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a jsou přijata krizová opatření k jejímu odstranění. Tato situace končí ukončením krizového stavu.

- **Integrovaný záchranný systém** (dále jen IZS) je definován jako koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. (Zákon č. 239/2000 Sb., § 2 písm. a))

- **Základními složkami IZS** jsou Hasičský záchranný sbor České republiky, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, poskytovatelé zdravotnické záchranné služby a Policie České republiky. (Zákon č. 239/2000 Sb., § 4 odst. 1)
- **Ostatními složkami IZS** jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím. (Zákon č. 239/2000 Sb., § 4 odst. 2)
- **Policie České republiky** (dále jen PČR) je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor a jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. (Zákon č. 273/2008 Sb., § 1, § 2)
- **Celní správa České republiky** (dále jen CS ČR) je soustavou správních orgánů a ozbrojeným bezpečnostním sborem. Jako orgány celní správy se zřizují Generální ředitelství cel a celní úřady, které jsou správními úřady a organizačními složkami státu. (Zákon č. 17/2012 Sb., § 1 odst. 1 a 2)
- **Vězeňská služba** (dále jen VS ČR) je ozbrojeným bezpečnostním sborem, který zajišťuje výkon vazby, výkon zabezpečovací detence a výkon trestu odnětí svobody a v rozsahu stanovené tímto zákonem ochranu pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví a správě soudů a při činnosti státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti. (Zákon č. 555/1992 Sb., § 1 odst. 1,2)
- **Horská služba** má za úkol organizování a provádění záchranných a pátracích akcí v horském terénu, kterými se rozumí vyhledávání a pomoc osobám v tísni, v případě potřeby poskytování první pomoci těmto osobám a zajištění jejich přepravy k nejbližšímu zdravotnickému zařízení nebo dopravnímu prostředku zdravotnického zařízení, včetně zajištění pohotovostní služby. (Zákon č. 159/1999 Sb., § 11 písm. a)

- **Armáda České republiky** (dále jen AČR) je v první řadě určena k obraně státu proti vnějšímu vojenskému napadení. Jedním z jejích dalších úkolů je, že vláda ČR může povolovat vojáky v činné službě k plnění úkolů PČR. Dále je AČR ostatní složkou integrovaného záchranného systému a je povinna vyčlenit síly a prostředky na vyžádání při odstraňování následků mimořádných a krizových situací. (KOUČKÁ, 2009 str. 42/43)

Je důležité si také vymezit některé pojmy z oblasti kynologie, které budou v práci zmíněny:

- **Kynologie** je věda o psech, z řeckého kyon = pes a logos = vědění. (KRÄMER, 1996 str. 311)
- **Plemenem** se rozumí podskupina jednoho druhu, která obsáhne všechny jedince s určitými znaky a vlastnostmi, které dědičně předává na své potomky. (KRÄMER, 1996 str. 312)
- **FCI (Fédération Cynologique Internationale)** je zkratkou mezinárodní kynologické federace, což je zastřešující organizace chovatelských svazů a klubů. (KRÄMER, 1996 str. 310)
- **Záchranný pes** je speciálně vycvičený pes pro vyhledávání osob v sutinách, lavinách, na vodních hladinách, při plošném vyhledávání a při stopování nezvěstných osob.
- **Lavinový pes** je speciálně vycvičený pes pro hledání osob a obětí v lavinách. (KRÄMER, 1996 str. 311)
- **Pátracího psa** pro účely bakalářské práce definuji jako speciálně vycvičeného psa, který je schopen pomocí čichu sledovat stopu osoby (pachatel, pohřešovaná osoba) i několik hodin starou a dovést svého psovoda k hledané osobě nebo k místu, kde se hledaná osoba zdržovala
- **Služební pes** je pro účely bakalářské práce definován jako pes, který slouží u bezpečnostních sborů (PČR, AČR, apod.)
- **Pracovním psem** můžeme chápat psa, který má geneticky dané povahové vlastnosti a předpoklady k úspěšnému zvládnutí výcviku (služebního i civilního). Je šlechtěn na sílu a odolnost a pomoc lidem s různorodými úkoly (obránné, pastevecké, aj.) (DENNIS-BRYAN, 2013 str. 33)

- **Všestranný pes** je zde chápán jako pes pro hlídkové a obranné práce, který má za úkol disciplíny poslušnosti, obran a stop
- **Pes hlídkový** se pro účely bakalářské práce rozumí pes pro hlídání objektů a jiných chráněných zájmů, který pracuje se psovodem
- **Pes strážný** je zde definován jako pes, který střeží stanoviště nebo objekt a při tom pracuje bez psovoda. Ten se zdržuje v místech tak, aby mohl slyšet štěkot psa.
- **Pes výjezdový** je v bakalářské práci chápán jako pes, kterého používá PČR k výjezdům na místo činu, k hlídkové činnosti a k pomoci při jiných mimořádných situacích
- **Pes sanitní** je zde definován jako pes, který je cvičen k vyhledávání raněných osob
- **Mantrailing** je volný způsob stopování, kdy pes sleduje pouze individuální pach člověka a zároveň určuje taktiku práce na stopě (SOUKUPOVÁ, 2013 str. 11)

2.2 Přehled legislativy řešené problematiky

Nejprve zmíním legislativu a předpisy na ochranu zvířat, kterou se v první řadě řídí všechny sbory, které při práci využívají zvířata, v našem případě psy. Především je pes zvíře, na které se vztahují předpisy nejen na ochranu proti týrání, ale jsou i stanoveny další podmínky, které se týkají např. péče o zvířata, prostředí, podmínek a způsobu přípravy potravy a napájení. Osoby, které by byly v nesouladu s těmito předpisy, by mohly být postiženy nebo odsouzeny. (DOUSEK, 2004 str. 12/13) Prvním z nich je předpis č. **246/1992 Sb., Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání** a na něho navazující předpis č. **77/2004 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání**, ve znění pozdějších předpisů, dále veterinární zákon, neboli předpis č. **166/1999 Sb., Zákon o veterinární péči** a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) a na něho navazující předpis č. **308/2011 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči** a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů. Veterinární zákon řeší např. zanedbání péče. Dále zmíním předpis č. **91/1996 Sb., Zákon o krmivech**, který se zabývá nesprávnou výživou a předpis č. **183/2006 Sb., Zákon o územním plánování a stavebním řádu** (stavební zákon) zabývající se nevhodnými podmínkami chovu. Neméně důležitý je i předpis č. **344/2008 Sb., Vyhláška o používání, předepisování a výdeji léčivých přípravků při poskytování veterinární péče** a ni navazující předpis č. **143/2011 Sb., Vyhláška, kterou**

se mění vyhláška č. 344/2008 Sb., o používání, předepisování a výdeji léčivých přípravků při poskytování veterinární péče.

Dále se zaměřím na legislativu, která se týká jednotlivých sborů využívající služební psy. **Policie České republiky** se řídí zákonem č. 273/2008 Sb., o **Policii České republiky** ze dne 17. července 2008. Tento zákon stanovuje služebního psa jako donucovací prostředek v §52 písmena j), tedy policista je oprávněn použít donucovací prostředek (v tomto případě služebního psa) v zájmu ochrany bezpečnosti osob, své vlastní a majetku a ochrany veřejného pořádku proti osobě, která je ohrožuje. (zákon č. 273/2008 Sb., § 52, písm. j)) Dále se psovodi PČR řídí interními nařízeními. Prvním z nich je **Pokyn ředitele Ředitelství služby pořádkové policie č. 45/2014** ze dne 31. října 2014. Zde najdeme vymezení pojmů z oblasti služební kynologie PČR, všeobecné zásady výkonu služby s použitím služebního psa, způsob získání nebo obhájení atestu, platnost atestu v kategoriích, hodnocení cviků a disciplín, dále informace týkající se vzdělávání a výcviku psovodů a psů, evidenci psů a činností a závěrečná ustanovení. (pokyn č. 45/2014) Pokyn č. 45/2014 je v souladu s **Pokynem policejního prezidenta č. 145/2014** ze dne 8. července 2014 a oba tyto pokyny upravují činnost služební kynologie u PČR. Pokyn policejního prezidenta stanovuje zajišťování výkonu služby, výcviku a odborné přípravy, péči o služební psy, obměnu služebních psů, vedení evidence psů, metodicko-kontrolní činnosti na úseku služební kynologie a chov služebních psů. (pokyn č. 145/2014, čl. 1) PČR se dále řídí **Pokynem ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky č. 9/2009** ze dne 1. července 2009. Zde je stanoven zkušební řád pro přezkušování služebních psů, kritéria pro výchovu a výcvik štěňat a mladých psů, kritéria pro svody služebních psů, zásady k zabezpečení jednotného postupu při využívání metody pachové identifikace, vyhledávání výbušnin služebními psy a materiálně technické zabezpečení, využívání metody detekce akceleračních pomůcek služebními psy a statická hlášení o použití služebního psa. (pokyn č. 9/2009) Mimo tyto zákony a pokyny se PČR řídí samozřejmě i služebním zákonem, tedy **Zákonem č. 234/2014 Sb., o státní službě.**

Obecní policie se řídí zákonem č. 553/1991 Sb., **Zákon české národní rady o obecní policii**. Použití psa se mimo již dříve zmíněných zákonů stanovuje v §19 zákona o obecní policii.

Armáda České republiky se řídí zákonem č. 221/1999 Sb., o **vojácích z povolání**. Z kynologického hlediska je asi nejdůležitějším dokumentem **Veterinární zabezpečení (Vet-1-2)**

ze dne 18. října 2007. „*Tento předpis stanovuje zásady pro veterinární zabezpečení organizačních celků rezortu ministerstva obrany na území České republiky v oblastech hygienického zabezpečení, protinákazových opatření a odborné veterinární činnosti, vymezuje způsob výkonu státní správy ve věcech veterinární péče v působnosti Ministerstva obrany, upravuje systém řízení a zajišťování úkolů v oblasti vojenské kynologie a zavádí postupy pro veterinární zabezpečení vojsk při plnění úkolů mimo území České republiky.*“ (Ministerstvo obrany, 2007, str. 3)

Dalším předpisem, kterým se kynologové a psovodi AČR řídí je **Rezortní řád ochrany zvířat MO pro držení a používání psů** při plnění úkolů stanovených zvláštními právními předpisy ze dne 2. června 2005. Řád vychází především z již dříve zmiňovaného zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a dalších. (Ministerstvo obrany, 2005, str. 1) Dále pro AČR platí **Resortní řád ochrany zvířat Ministerstva obrany ČR při veřejném vystoupení nebo svodu služebních psů** ze dne 15. prosince 2006, který se celkově zabývá vytvářením dobrých podmínek pro služební psy v průběhu akcí prováděných na veřejnosti za účelem ukázek výcviku a prezentace psů ministerstva obrany. (Ministerstvo obrany, 2006, str. 2)

Celní správa České republiky má stanoven zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky. Zde je mimo obecných ustanovení k celní správě služební pes použit jako donucovací prostředek v § 44 odst. 1, písm. e). Avšak tímto je myšlen pouze pes hlídkový, který je zastoupen počtově méně než pes všestranný. Dále se CS ČR řídí zákonem č. 13/1993 Sb., Celní zákon, předpisem č. 5/2009 Sb., Vyhláška o ochraně zvířat při veřejném vystoupení a při chovu, předpisem č. 4/2009 Sb., Vyhláška o ochraně zvířat při přepravě.

Vězeňská služba České republiky funguje podle **Zákona č. 555/1992 Sb., Zákon české národní rady o Vězeňské a justiční strážci České republiky**. Zde je služební pes použit opět jako donucovací prostředek v § 17, odst. 2, písm. h). Dále VS ČR používá **Nařízení Generálního ředitele č. 8/2009 o služební kynologii ve VS ČR a Tematický plán odborné přípravy psovodů a služebních psů VS ČR**, který vychází z výše uvedeného NGŘ.

3 Cíle práce

Základním cílem teoretické části bakalářské práce je přinést ucelený náhled na problematiku týkající se služebních psů a služební kynologie v návaznosti na praktické využití služebních psů při mimořádných a krizových situacích. S tímto je spojená historie, která je popsána za účelem lepšího pochopení řešené problematiky z hlediska vývoje, dále popis povahových vlastností jednotlivých plemen psů s návazností na využití při mimořádných a krizových situacích. V závěru teoretické části bakalářské práce je za cíl popsat současný stav řešené problematiky u jednotlivých bezpečnostních sborů.

V praktické části je hlavním cílem analyzovat řešenou problematiku, která vychází z výsledků vlastního výzkumu na odborných pracovištích služební kynologie PČR, AČR, CS ČR a VS ČR. Dalšími cíli je poukázat na nenahraditelnost služebních psovodů a psů při řešení mimořádných situací nastolením modelových situací srovnatelných se situacemi z praxe, stručný popis spolupráce kynologie v tuzemsku a v zahraničí, provedení komparace služební kynologie jednotlivých bezpečnostních sborů (PČR, AČR, CS ČR a VS ČR) a srovnání a spolupráce kynologů v Česku a v zahraničí. V závěru je stanoveno za cíl navrhnout některá doporučení pro praxi.

Cíle:

- přinesení uceleného náhledu na služební kynologii se zaměřením na historii, současnost a popsání plemen psů s přiřazením odbornosti dané k povahovým vlastnostem psů
- vlastní výzkum v odborných zařízeních, která se zabývají služební kynologií
- nastolení několika situací, při nichž je nejefektivnější použít služebního psa
- stručný popis spolupráce tuzemských kynologů se zahraničními
- provedení komparace bezpečnostních sborů, které používají služební psy, srovnání služební kynologie u nás a v zahraničí
- navržení doporučení pro praxi

4 Teoretická část

4.1 Metodika řešení daného problému

Pro získání informací a uceleného náhledu na problematiku použití služebních psů při mimořádných a krizových situacích je zvolena metoda sběru, studia a analýzy odborné literatury, výzkum v odborných zařízeních a konzultace s odborníky. Dále je v praktické části použito několik modelových situací, na nichž je ukázána nenahraditelnost psovodů se psy. Při provedení komparace je srovnání bezpečnostních sborů využívajících služební psy (PČR, AČR, CS ČR a VS ČR) a komparace a případná spolupráce českých odborníků se zahraničními.

4.2 Historie

Spolupráce psa a člověka začala před několika tisíci lety. Už tehdy, kdy žili lidé ve skupinách, se k nim začal přidružovat pes. Pes má totiž smečkový pud a bylo pro něho přirozené držet se u skupin lidí a podřídit se vůdci smečky – člověku. Postupem času se ze psa stal věrný a oddaný přítel člověka. Tento vztah se vyvíjel a spolu s tím se vyvíjelo i využití psů. Nejprve pomáhal člověku v obraně proti dravým zvířatům, později v obraně proti lidem. Když si člověk začal domestikovat i jiná domácí zvířata, osvědčil se pes i jako jejich ochránce proti šelmám a jiným zvířatům. Stejně tak chránil i své obydlí a člověk poznal jeho schopnost hlídat. Jak ho člověk postupně poznával, začal si křížit i druhy podle jejich povahových vlastností, jak se to lidem k práci hodilo. Tím vznikla první plemena. Např. k loveckým účelům se používali buď lehčí psi ke štvání zvěře, nebo těžší k boji proti šelmám. K válečným účelům lidé používali velké a mohutné psy zlé povahy. (HARTL, 1972 str. 5/6)

U nás jsou počátky předchůdce služebního psa spjaty převážně s lovem zvěře. Z dobových pramenů je patrné, že už Karel IV. Byl jejich milovníkem a na svém hradě Karlštejn měl vybudovaný velký psinec, ve kterém choval lovecké psy. Později vznikaly různé kynologické organizace, jako byl například spolek myslivců, založený v roce 1848 v Mělníce a měl za úkol péči o čistokrevné lovecké psy, dále roku 1883 Ústřední spolek pro ochranu honby a chov loveckých psů, nebo Zemský spolek chovatelů ušlechtilých psů z roku 1898. Z těchto spolků

se postupně odchovávali služební psi, kteří pomáhali řešit různorodé krizové situace. (RULC, 2014 str. 25)

Celkově je naše historie složitá. Vzhledem k tomu, kolik převratů a válek na našem území proběhlo, se i to zapsalo do našich dějin a do dějin každého ozbrojeného sboru a bezpečnostní složky. Pro účely bakalářské práce si rozdělíme historii do doby Rakousko – Uherska, kdy jsme byli jeho součástí, dále vznik samostatného Československa v roce 1918, poté období okupace v letech 1939 - 1945, poválečné období, období socialistického Československa až po převrat v roce 1989 a vznik samostatné České republiky v roce 1993.

4.2.1 Policie České republiky

Pokud chceme nahlédnout do dějin kynologie u Policie České republiky, musíme začít **četnickou službou**, která na našem území působila v minulosti. Nejprve si ale vysvětlíme rozdíl mezi policistou a četníkem. Veřejný pořádek a bezpečnost ve statutárních městech měly na starosti státní policejní úřady, zatímco četnictvo mělo za hlavní úkol udržovat veřejný pořádek a bezpečnost občanů na celém území. Policejní úřady se podřizovaly přímo ministerstvu vnitra a četnictvo fungovalo jako vojensky organizovaný strážní sbor, který podléhá vojenským trestným zákonům a soudům a pokládalo se za samostatnou součást armády. Četnictvo dostalo definitivní podobu vydáním zákona č. 299/1920 Sb. ze dne 14. dubna 1920. Podle tohoto zákona zněla definice československého četnictva: *„Četnictvo republiky Československé jest vojensky organizovaný sbor strážný, jenž určen jest k tomu, aby podle stávajících zákonných předpisů a podle nařízení příslušných úřadů státních dodržoval v celém území Československé republiky veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost.“* (Zákon č. 299/1920 Sb., §1)

Za dob Protektorátu Čechy a Morava zůstávalo četnictvo stejné jako v předválečném období, pouze se jeho stavy snížily a jejich podřízenost spadala pod Německou policii a do funkcí byli dosazováni němečtí důstojníci. (JIRÁČEK, 2014)

Konec četnictva přišel v roce 1945, kdy vláda stanovila jednotný nový bezpečnostní sbor, Národní bezpečnostní službu (později Sbor národní bezpečnosti). (JIRÁČEK, 2014)

Státní policie fungovala na našem území již od 20. let minulého století a postupně se rozšiřovala po celém území našeho státu. V roce 1922 vznikl zákon o sborech stráže bezpečnosti a tehdejší policie tak dostala svou podobu. Tenkrát se termín „policie“ vůbec nepoužíval, ale policejní sbory se jmenovaly „Sbor uniformované stráže bezpečnosti“ (správní a pořádková služba) a „Sbor neuniformované stráže bezpečnosti“ (kriminální policie). Policejní úřady

se rozrůstaly pomalu, ke konci 30. let se jich nacházelo na našem území kolem třiceti. Postupem času a strachu z fašistického Německa se policejní úřady rozrostly a v roce 1938 se jich na našem území počítalo kolem sta. (POLICIE ČR, 2015)

Po roce 1945 se usilovalo o nový koncept a vznikl Sbor národní bezpečnosti (dále jen SNB). Jeho složky tvořily pořádková služba, kriminální služba, zpravodajská služba (ZOB II), státní bezpečnost a pohotovostní pluk. (POLICIE ČR, 2015)

V roce 1950 došlo k rozdělení ministerstva vnitra na ministerstvo národní bezpečnosti (řídící orgán pro SNB) a ministerstvo vnitra, které se staralo o vnitřní správu. Po čase činnosti dvou ministerstev zjistili, že to má mnoho chyb a tak v roce 1953 byla další reorganizace a ministerstvo národní bezpečnosti bylo zrušeno. Všechny úkoly, týkající se bezpečnosti spadaly pod ministerstvo vnitra. Od roku 1960 se přešlo k novému členění krajů a okresů a s tím i u každého kraje vznikla správa Veřejné bezpečnosti (dále jen VB). Ta se postupem času rozšiřovala i do menších měst. (POLICIE ČR, 2015)

SNB zanikl k roku 1989, kdy vznikla nová podoba Policie, ze které se později stala Policie České republiky. (POLICIE ČR, 2015)

Začátky sloužících psů jsou známy již od dob habsburské monarchie, ovšem ve větší míře psy k plnění služebních úkolů využívali až od 20. až 30. let minulého století. To bylo hlavně z důvodu kodexu chování četníků, podle kterého měli četníci zakázáno vodit s sebou ve službě psy. Z tohoto důvodu, i když v sousedním Německu psy využívali pro službu již od 18. století, u nás se začali běžně využívat až koncem 19. století. Jednalo se o službu u pohraničních, četnických a policejních oddílů. Jedním z lidí, kdo se o použití psů ve službě nejvíce zasloužil, byl rakouský vyšetřující soudce dr. Hans Gross, profesor trestního práva na německé universitě v Praze a ve Štýrském Hradci. Pan dr. Gross také založil rakouskou kriminalistickou školu

a ve své knize Příručka pro vyšetřující soudce vydané v roce 1895 popisuje, jak by dobře vycvičený pes, který by doprovázel četníka při výkonu služby, byl velmi potřebný. Dr. Gross také vyzdvihl nejdůležitější úkoly četnického psa, kterými byly ochrana četníka bdělostí, donášení zpráv

a hledání osob nebo různých předmětů. (RULC, 2014 str. 27/29) Po roce 1900 se v českých zemích již plně rozjel výcvik policejních a četnických psů. Aktivní četníci-psovodi cvičili obranné a pátrací psy, aby je doprovázeli při jejich službách. Asi největším průkopníkem, který se zasloužil o začlenění psů do policejní a četnické služby byl četnický rytmistr Theodor Rotter, který v té době působil na Kladně. Ten po návštěvě německého výcvikového zařízení koupil psa a fenu a vycvičil je, aby je mohl ukázat v Praze v budově policejního ředitelství 13. října 1909. (viz obr. 6) Nejprve se setkal s kritikou ohledně nařízení, které se týkalo zákazu vodění psa do služby. Později však všichni uznali, že by v určitých případech mohl být pes pro četníka přínosem. Po tomto úspěchu vydal Rotter publikaci, kde stanovil, co vše má četnický pes umět a znát. Policejní pes se tedy začal používat jako pes hlídací (strážní), pes doprovázející četníka a pes pátrací. (RULC, 2014 str. 31/33)

Od roku 1922 se usilovalo o rozšíření četnických psů, zejména pátracích. Proto byly od 1. února 1928 zřizovány četnické pátrací stanice, a to tak, aby na každý soudní okres připadala jedna. Četníci psy umísťovali nejprve tam, kde bylo riziko ohrožení bezpečnostních poměrů. Používání psů se postupem času rozšiřovalo a v roce 1932 četníci zaznamenali 1486 případů použití psa. V tomto roce se v Československu evidovalo 451 psů četnických, policejních a strážních. Mezi četníky se služební psi stávali stále více oblíbenými a to hlavně proto, že dobře vycvičený pes pomohl usvědčit zločince, dostihl a zadržel prchajícího pachatele trestného činu, nebo ochránil svého psovoda před nebezpečím. V každém okrese zřizovali jednu četnickou stanici, kterou umístili k nejpříznivějšímu železničnímu spojení. Použít mohli psa pouze v případě, kdy se dal očekávat kladný výsledek psovodské práce. (RULC, 2014 str. 77/78)

Postupem času se stávaly přednosti služebních psů zřetelnější a uznávanější. Po roce 1946 již činilo využití služebního psa mnohem více dovedností. Patřilo mezi ně sledování stopy pachatele z místa trestného činu nebo z místa zjištěného výskytu, označení pachatele podle stop nebo věci, ztotožňování předmětů shodného pachu, vyhledávání vystřelených nábojnic, morální působení na pachatele, domovní prohlídky, prohlídky terénů a objektů, zadržení prchajícího pachatele, překonávání odporu osob ozbrojených nebo kladoucích odpor střelnou

zbraní při zatýkání, ochrana příslušníků hlídky při napadení, eskorty zadržených nebo potrestaných osob, nástrahy a preventivní opatření. Dalším důležitým bodem bylo rozdělení služebních psů podle jejich využitelnosti při službě. Psi byli rozděleni na obranné a pátrací. Obranné psy používali k hlídkování ve městech, v Pohraničních odděleních, nebo k eskortám a hlídání vězňů. (RULC, 2014 str. 155/157)

V novodobější historii (osmdesátá, devadesátá léta) začaly s rafinovaností pachatelů přibývat i nové úkoly pro sloužící psy. Jelikož by jeden pes nezvládl každý úkol, policisté začali vycvičovat psy specialisty, kteří jsou schopni vyhledat drogy, zbraně, výbušniny nebo lidské ostatky. Tímto končí rozdělení psů na hlídkové a pátrací. (RULC, 2014 str. 159)

Jednou ze složek podřízených ministerstvu vnitra v dějinách Česka a Československa byla **Pohraniční stráž**. Vzhledem k situaci po 2. světové válce bylo potřeba založit novou složku, jejímž hlavním cílem se stalo zabezpečení státní hranice. První jednotky střežící státní hranice nastoupily koncem července 1945 přibližně v oblastech mezi Trutnovem, Ústím nad Labem, Karlovými Vary a Tachovem. Důležitá byla spolupráce také s armádou, která měla za úkol pomoci s odsunem Němců a doplnit počty na hranicích. (POLICIE ČR, 2015)

Od roku 1946 se jednotky Pohotovostního pluku začaly reorganizovat a vznikly z nich nové Pohraniční útvary SNB, které zajišťovaly nepřetržité střežení státní hranice. (POLICIE ČR, 2015)

Zde se začal klást důraz na služební kynologii od roku 1951. Služební psi se zprvu dělili na pátrací a hlídkové, později od 60. let se jejich kategorie rozšířila na pátrací, hlídkové, prověřovací, hlídací, nevyčvičené, chovné a štěňata. Počet služebních psů, kteří se zařazovali k pohraniční stráž, se pohyboval v roce 1955 na 1081 psů, v roce 1965 stoupl až na 1418 psů, dále v roce 1970 klesl na 1262 psů a k roku 1984 se u šesti brigád pohraniční stráže napočítalo 1408 psů. Psi byli rozdělováni na pátrací, všestranné a na vyhledávání osob. Od 60. let se zde zaváděly nové metody využití služebních psů, které se specializovaly na průzkumy terénů se psy „na volno“, vyhledávání drog a ukrytých osob na hraničních přejezdech, vypracování dostihových stop a volně útočících psů podél drátěných plotů. Služební psi doprovázeli každou noční hlídku a v 70% i hlídku denní. (RULC, 2014 str. 211/216)

Další součástí dějin policejní kynologie je **Ozbrojená ochrana železnic**. Ta doplňovala státní policejní úřady a četnictvo a jejím hlavním úkolem byla ochrana bezpečnosti provozu železnice, udržování pořádku v obvodu dráhy a ochrana majetku.

První dva psi železniční strážce (předchůdce ozbrojené ochrany železnic) nastoupili na svou službu v roce 1934 a svými vynikajícími výsledky odstartovali éru služebních psů. (RULC, 2014 str. 446)

V průběhu 2. světové války byla tato stráž nahrazena německými vojáky. Po jejím skončení se na železnicích zavedly kontrolní oddíly, které měly za úkol zabránit pašování odcizeného národního majetku z pohraničí a zamezení útěku osob, především německým příslušníkům v pohraničních oblastech. (RULC, 2014 str. 447/449)

V následujících letech železniční stráž fungovala na nízké úrovni, až v roce 1953 byly zřízeny útvary Veřejné bezpečnosti na železnici, které měly za úkol vyšetřování všech trestných činů na železnici, železničních nehod a ochranu veřejného pořádku. Poté byl založen Sbor ozbrojené ochrany železnic, který byl podřízen ministerstvu dopravy. Sbor ozbrojené ochrany železnic fungoval do roku 1992, na něj navazovala Federální železniční policie. (RULC, 2014 str. 452/465)

Ta ale skončila s rozpadem Československé federativní republiky a v roce 1994 vznikla Služba železniční policie České republiky. (RULC, 2014 str. 465)

Co se týkalo využití služebních psů v železniční strážce, prováděly se pomocí psů kontroly odstavených vagónů, psi dohlíželi na vězně, kteří budovali železniční stavby, střežili skládky uhlí pro parní lokomotivy, hlídali vlaky s kritickými cestujícími (fotbaloví fanoušci, nástup na vojnu nebo odchod z vojny, atd.) nebo s nebezpečným nákladem. K roku 1995 se pohyboval počet služebních psů u Služby železniční policie okolo 200. Tyto počty odpovídaly požadavkům při řešení bezpečnostní situace v železniční dopravě. V roce 2006 došlo ke sloučení Ředitelství služby pořádkové policie a Ředitelství služby železniční policie od roku 2009 se stává podřízenou Ředitelství služby pořádkové policie a její název byl zcela vypuštěn. (RULC, 2014 str. 437/465)

K historii policejní kynologie neodmyslitelně patří i **výcviková střediska služebních psů**, z nichž zmíním ty nejvýznamnější. První vznikl **četnický psinec**, který byl v roce 1915 zřízen

v Písku. Jednalo se o první psinec zřízený u rakouského četnictva financovaný ze státních prostředků. Psinec měl za úkol dodávat služební psy do jednotlivých četnických zařízení. (RULC, 2014 str. 65/75)

Prvním výcvikovým střediskem se stalo **Výcvikové středisko Nové Hrady** založené v roce 1923. Středisko Nové Hrady sloužilo ke sjednocení metod výcviku četnických psů. (RULC, 2014 str. 79)

Za zmínku také stojí **Ústav pro chov a výcvik služebních psů četnictva v Pyšelích** založený v roce 1925. Ústav se nechal inspirovat německými výcvikovými zařízeními, nejvíce v Drážďanech. V Pyšelích se cvičili psi převážně pro státní policii a pro orgány ochrany československých státních drah. (RULC, 2014 str. 89/95) (viz obr. 7)

Tento ústav končí svou činnost v roce 1956 a nahrazuje ho **Výcvikové středisko v Býchorech**, které začalo fungovat v roce 1952 a je výcvikovým střediskem pro policejní a služební psy dodnes. Psi se zde cvičili převážně pro kriminální a pořádkovou službu. Důležitý je rozvoj metody pachové identifikace, který se zde rozvíjel v sedmdesátých a osmdesátých letech. Také se zde připravovali psovodi pohraničních oddělení a Sboru ozbrojené ochrany železnic. Probíhá zde výcvik v oblasti pachových prací, obranných prací a speciálních prací (vyhledávání a detekce výbušnin, drog, zbraní, osob, lidských ostatků, vyhledávání akcelerantů na místě požáru apod.). (RULC, 2014 str. 161/178) (viz obr. 8)

Dalším střediskem je **Výcvikové středisko služebních psů Plzeň – Bílá Hora**. To vzniklo v roce 1968 pro výcvik psů Ozbrojené ochrany železnic (Železniční policie). V současnosti je součástí Oboru služební kynologie a hipologie Policejního prezidia České republiky. Výcvikové středisko Plzeň – Bílá Hora v případě mimořádných událostí a se souhlasem Policejního prezidia České republiky slouží jako záloha pro pomoc při pátracích akcích. (RULC, 2014 str. 187/189)

Nejmladším a kapacitně největším policejním výcvikovým střediskem je **Výcvikové středisko psovodů a služebních psů Dobrotice u Holešova**, které vzniklo mezi lety 1993 a 1994. Probíhá zde výcvik policejních služebních psů a na základě mezirezortních dohod zde probíhá odborná příprava psovodů se služebními psy městských policií a vězeňské služby.

Speciálně zde vedou výcvik na vyhledávání osob v dopravních prostředcích a psodů od zá-
sahových jednotek PČR, později zde začali cvičit psy na speciální pachové práce. (viz obr. 9)
(RULC, 2014 str. 191/193)

V závěru zmíním **Chovatelskou stanici služebních psů Policie České republiky Domaž-
lice**, která má za úkol odchov štěňat, ze kterých se později stanou služební psi. (RULC, 2014
str. 249)

4.2.2 Obecní (městská policie)

Historie městské policie sahá do dávné minulosti. Již ve 4. století před naším letopoč-
tem existovalo něco jako „městská policie“ v Athénách, pouze tehdy se jim říkalo skytští lu-
čištníci. Později mělo každé město obehnané hradbami svou městskou stráž, která chránila
města před vnějším napadením, a chránila obyvatele uvnitř města. (RULC, 2014 str. 733)

V dobách první republiky, po roce 1918, se kromě policejních úřadů a četnictva zřizo-
vala také komunální policie. Ta byla zřizována a financována jednotlivými obcemi. (RULC, 2014
str. 733)

Po roce 1945 komunální policie zanikla a byl vytvořen jednotný Sbor národní bezpeč-
nosti. K obnovení městské policie došlo až od roku 1992. (RULC, 2014 str. 733)

Dnes funguje městská policie prakticky ve všech územně samosprávních celcích,
je to orgán obce, řídí ji starosta obce a zřizuje a ruší ji zastupitelstvo obce. (RULC, 2014 str.
733/734)

Největší kynologickou skupinu má Městská policie hlavního města Prahy. Ta se skládá
ze dvou složek, hlídkoví psi a záchranní psi. Hlídkoví psi spolu se svými psodů mají za úkol
posílit hlídky strážníků, přispívat k zajišťování veřejného pořádku při konání sportovních a kul-
turních akcí, provádět hlídkovou činnost v rizikových lokalitách a při zvýšeném riziku napadení
strážníků, podílet se na vyhledávání a kontrole osob hledaných PČR a řešit události oznámené
na linku 156, převážně v situacích, kdy je podle charakteru nahlášené situace možné použít
psa. Záchranní psi se u městské policie vyskytují od roku 2004, když byla založena záchranná
kynologická skupina (dále jen ZKS). ZKS pracuje v součinnosti s HZS ČR a PČR a využívá

se při pátrání po pohřešovaných osobách (nejčastěji seniorech a dětech, osobách s předpokladem páchaní sebevraždy, účastnících dopravních nehod apod.). (RULC, 2014 str. 734/736)

4.2.3 Armáda České republiky

Psy pro vojenské účely používali lidé již od starověku. Tehdy je využívali pro své účely jako bojovníky, posly a slídiče. Jejich působnost se rozšířila nejen po celé Evropě, ale i do světa. V předních liniích je používali Řekové a Peršané, galské a germánské kmeny se psí pomocí bojovali proti římským vojskům. Později používali Španělé bojové psy při dobývání Mexika. Využití válečných psů utichlo, když byly vynalezeny nové zbraně, pomocí kterých byl boj efektivnější. Další rozmach bojových psů byl za vlády Napoleona Bonaparte, který s jejich pomocí dobýval Egypt. Také v Rusku si vojenských psů velmi cenili a používali je převážně ke strážní a spojovací službě. (viz obr. 10) (RULC, 2014 str. 661/663)

V první světové válce se nejvíce rozšířilo použití psů v německé armádě, kde psy využívali ke strážní, hlídkové, sanitní, pátrací, zpravodajské a spojovací službě. Jiří Rulc ve své knize udává: „*První světové války se účastnilo aktivně přibližně 35 000 vycvičených psů různých plemen (německých ovčáků, erdelteriérů, dobrmanů, rotvajlerů), z toho v rakousko-uherské armádě 4 000, v německé armádě 14 000, a také v armádách Dohody asi 17 000 psů.*“ (RULC, 2014 str. 663) Důležitým úkolem psů v první světové válce bylo doručování zpráv. Poprvé to použili na francouzské frontě v roce 1915. Optimální vzdálenost pro přenesení zprávy se pohybovala od 3 do 10 km, přičemž pes byl schopen absolvovat 1 km této trasy v bojových podmínkách zhruba za 4 minuty. Svou váhu měli také psi sanitní. Jako první je cvičili Švýcaři ještě před vypuknutím první světové války. Sanitní psi měli za úkol nalézt zraněné vojáky tak, že při nálezů upozornili svého psovoda a ten se až po tomto signálu přiblížil k raněnému a ošetřil ho. Jejich úspěšnost byla tak vysoká, že německá armáda vlastnila v roce 1914 570 psů, v roce 1915 již 2 500 a v roce 1918 se jejich počet vyšplhal až na 7 000 sanitních psů. S využitím psů v první světové válce nesmíme zapomenout také na psy tažné, kteří vojákům pomáhali tahat těžké zbraně, jako třeba kulometry a děla, dále proviant a munici. Jejich výhoda spočívala v tom, že byli schopni projít území pod palbou, kde by neprojelo nákladní auto nebo kůň, a těžce přístupným terénem. (RULC, 2014 str. 663/670)

Ve druhé světové válce armády vojenské psy používaly snad ještě více než v první světové válce. Jejich úkoly zůstávaly téměř stejné, pouze se rozrostly o používání při odminování minových polí, hledání nevybuchlých min, hledání zasypaných osob po náletech a k nošení protitankových min, kdy byl pes vyslán s minou na zádech pod tanky a tam miny explodovaly spolu se psy. Za zmínku také stojí jejich využití při střežení koncentračních táborů, kde byli cvičeni k pronásledování a zabíjení lidí. (RULC, 2014 str. 670)

Před vypuknutím druhé světové války se mnozí domnívali, že sanitní psi už nebudou potřeba, vzhledem k očekávání jiného způsobu vedení boje na rozdíl od první světové války, proto jejich výcvik zaniká. To se ale nepotvrdilo, spíše naopak byli sanitní psi velmi žádaní, tak se jejich výcvik opět zavedl. Nakonec tento výcvik definitivně zaniká v roce 1955 z důvodu orientace armád na atomovou válku. (RULC, 2014 str. 671/672)

V současnosti naše armáda používá strážní, hlídkové a pátrací psy. Od roku 2007 k těmto specializacím armáda přidala také psy cvičené na vyhledávání drog, výbušnin a zbraní. Služební psy v dnešní době používá každá moderní armáda. Psi zachraňují životy každý den při jejich nasazení na bojových misích a pomáhají složkám IZS při plnění úkolů spojenými s mimořádnými a krizovými událostmi. (RULC, 2014 str. 673)

Jak jsme zde již uvedli, první vojenské výcvikové středisko byla **Škola pro výcvik vojenských a sanitních psů v Kostelci nad Orlicí**, která byla založena v květnu 1920. (RULC, 2014 str. 671)

V roce 1950 ministerstvo národní obrany založilo **Výcvikové středisko Mladá Boleslav**. (RULC, 2014 str. 673/674)

To bylo po čase kvůli kapacitním nedostatkům zrušeno a hned rok na to, v roce 1951, ministerstvo národní obrany zakládá **Výcvikové středisko psovodů a psů v Terezíně**. Toto středisko sice mělo větší kapacitu, ale hygienicky nevyhovovalo a po úhynu několika desítek psů velitel armády rozhodl najít nový objekt, kam by středisko přestěhoval. (RULC, 2014 str. 674/676)

Nakonec armáda vybrala státní zámek Grabštejn, kam bylo 5. května 1953 středisko přestěhováno. **Veterinární základna Grabštejn (dnes Centrum vojenské kynologie Chotyně)** funguje jako výcvikové středisko služebních psů a služebních psů AČR jako jediné dodnes. (RULC, 2014 str. 677/697)

Součástí AČR využívající ke své práci služební psy je i **Vojenská policie** (dále jen VP). Ta u nás fungovala již za Rakousko-Uherska a nesla název Militärpolizei. Od roku 1919 už byla založena Vojenská policie, která se stala armádní bezpečnostní složkou. Měla za úkol dosažení kázně, zákonnosti a pořádku v nově vznikající prvorepublikové armádě. Neměla však dlouhého trvání a na konci roku 1919 její práci převzalo četnictvo. (JUDr. DOLEJŠÍ, 2005)

Před 2. světovou válkou Československá armáda vytvořila polní četnictvo, které aktivovala v roce 1938. Polní četnictvo plnilo úkoly policejní a dopravní služby a fungovalo i jako posila četnictva. (JUDr. DOLEJŠÍ, 2005)

Po 2. světové válce vznikl SNB, kde našli uplatnění i členové polního četnictva. Vytvořena byla i Tanková a automobilní inspekce, která dohlížela na provoz vojenských vozidel. Dne 21. dubna 1991 vznikla vojenská policie Československé armády. (JUDr. DOLEJŠÍ, 2005)

Dne 5. března 1992 byl přijat zákon č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii. VP je plně profesionální složkou armády a spolupracuje s PČR. (JUDr. DOLEJŠÍ, 2005)

Kynologie u VP je zhruba stejná jako u AČR. Psůvodi VP používají všestranné hlídkové psy převážně na hlídání muničních skladů a důležitých objektů. Také VP používá psy na speciální pachové práce a to na vyhledávání zbraní, drog a výbušnin.

4.2.4 Celní správa České republiky

Před samotnou celní správou, jakou ji známe dnes, byla v minulosti Finanční stráž. Ta svou službu začala v roce 1842 v tehdejší Rakousko-Uhersku a vznikla sloučením Sboru pohraničních myslivců a Sboru stráže důchodkové. (RULC, 2014 str. 551)

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 byla Finanční stráž převzata od Rakousko-Uherska, protože se v minulosti osvědčila. Její působnost se rozprostírala podél státních hranic a hraničního pásma (asi 10 km do hloubky vnitrozemí od hranic). Za úkol měla

pochůzkovou a hlídkovou činnost se služebními psy, dohlížení na přechod osob, přepravování zboží přes celní hranici, zabraňování celním, valutovým a jiným trestným činům, zabraňování vstupu a výstupu osob, které nemohly prokázat svou totožnost a dohlížet na plodiny, které sledoval stát (tabák). (RULC, 2014 str. 551/553)

Celní hranice a s ní i Finanční stráž byly zrušeny 30. září 1940 a nahradila je pořádková policie Německé Říše. (RULC, 2014 str. 555)

Po 2. světové válce v roce 1945 byla Finanční stráž obnovena podle modelu první republiky, avšak nevydržela dlouho a v roce 1948 opět zaniká. Její úkoly přebírá Sbor národní bezpečnosti a střežení státních hranic měla za úkol Pohraniční stráž Sboru národní bezpečnosti. Další zlom přišel až 1. srpna 1952, kdy vznikla Ústřední celní správa Československé republiky. (RULC, 2014 str. 555)

V lednu 1993 vzniká Celní správa České republiky a je podřízena Ministerstvu financí České republiky. V roce 2005, po vstupu České republiky do Evropské unie jsou zrušeny kontroly na hraničních přechodech a zanikly hraniční celní úřady, kromě celního úřadu na letišti Praha-Ruzyně. (RULC, 2014 str. 555/561)

Poprvé byli služební psi u Finanční strážě nasazeni na Slovensku a to koncem 20. let 20. století. V Čechách vznesli požadavek na používání služebních psů v roce 1934, a to zejména ze strachu ze sousedního Německa. První výcvikový kurz pro psy Finanční strážě probíhal v červnu v roce 1936 a po jeho dokončení se služební psi aktivně podíleli na ochraně státních hranic a příslušníků Finanční strážě. (RULC, 2014 str. 551/553)

Pozdější Celní správa se výcvikem a používáním služebních psů začala zabývat v roce 1972 a to zejména při vyhledávání drog. (viz obr. 11) Po roce 1990 se začali využívat hlídkoví psi a postupem času se jejich specializace rozšiřovala. Od roku 1999 jsou psi vycvičeni na detekci cigaret a tabákových produktů, od roku 2005 na hledání vybraných exemplářů rostlin a živočichů a asi na 3 roky se specializovali také na vyhledávání výbušnin. V posledních letech se ke specializacím psů Celní správy České republiky přidalo vyhledávání zbraní a střeliva, vyhledávání anabolik, živočišných produktů, které jsou zakázané dovážet ze zahraničí, vyhledávání alkoholu a bankovek. (RULC, 2014 str. 555/556)

Kynologie Celní správy České republiky je na vynikající úrovni. To potvrzuje i to, že v roce 2005 byla Celní správa České republiky oceněna Světovou celní organizací (WCO) a stala se tak druhou zemí, která toto ocenění vlastní. (RULC, 2014 str. 561)

S profesionálním výcvikem psovodů se služebními psy CS ČR se začíná v roce 1975 ve **Výcvikovém středisku Libějovice**. Středisko končí svou činnost v roce 1994. (RULC, 2014 str. 556/557)

Po uzavření střediska v Libějovicích bylo založeno **Výcvikové středisko Krásný Les** v severních Čechách. Středisko fungovalo v letech 1994 – 1995. Středisko nikdy nebylo zrealizováno a výcvik zde probíhal v provizorních podmínkách necelé tři roky. (RULC, 2014 str. 557)

Na krátký čas se v roce 1997 zprovoznilo **Výcvikové zařízení Horní Lipka u Králík**, ale ani to nesplňovalo požadavky pro výcvikové středisko a v roce 2005 dochází k jeho zrušení. (RULC, 2014 str. 557/558)

Jediným fungujícím střediskem CS ČR je **Výcvikové zařízení služební kynologie Celní správy ČR Heřmanice**. Zařízení je založeno od roku 1996 a od roku 2005 je oprávněno pořádat kurzy pro zahraniční kolegy. (RULC, 2014 str. 558/561)

4.2.5 Vězeňská služba České republiky

Historie vězeňství sahá až do období habsburské monarchie a to především tím, že v roce 1850 je soudnictví a vězeňství zestátněno. Vězni byli rozděleni do tří kázeňských tříd, jejich chování muselo odpovídat tzv. „domácímu řádu“ a jeho porušování se trestalo. (PhDr. KÝR, 2010)

Po vzniku první republiky se toho moc nezměnilo, protože byl vězeňský systém přejat od Rakousko-Uherska, avšak postupně byl upravován a zdokonalován. Postupem času byly zmírňovány tresty, budovány nové věznice a samotní vězni byli rozděleni do věznic (podle pohlaví, věku, délce trestu a závažnosti trestného činu). (PhDr. KÝR, 2010)

Po roce 1939 převzala nad věznicemi moc Německá Říše. Vězeňská zařízení se tak začala využívat i pro potřeby německého gestapa. (PhDr. KÝR, 2010)

Po 2. světové válce se moc nad věznicemi vrátila zpět ministerstvu spravedlnosti, ale vznikala zde nová vězeňská zařízení a pracovní tábory a ty byly podřízeny ministerstvu vnitra a ministerstvu národní obrany. Sem umísťovali nacistické zločince, zrádce a kolaboranty. (PhDr. KÝR, 2010)

V roce 1948 je zřízena nová kategorie vězňů, tzv. „protistátní“, kteří byli mnohem více omezovaní, než vězni kriminální. V polovině 60. let vláda vydala nový zákon o výkonu trestu a ten vězně zařazoval do tří nápravně výchovných skupin. Po roce 1990 byl zrušen trest smrti a zaveden doživotní trest. (PhDr. KÝR, 2010)

Poté následovala reforma ve vězeňství. Na základě toho vznikl nový zákon o Vězeňské službě a justiční strážci. 1. ledna 1993 zanikl Sbor nápravné výchovy a byla zřízena Vězeňská služba. V polovině 90. let došlo k novému rozdělení zařízení pro výkon trestu na věznice s dohledem, dozorem, ostrahou a zvýšenou ostrahou, mladistvým byly zřízeny oddělené věznice. (PhDr. KÝR, 2010)

Služební psi našli své uplatnění také ve věznicích. Používali se od 50. let 20. století a měli za úkol zajištění bezpečnosti pracovníkům věznic, zajištění přepravy eskortovaných osob a střežení vězňů v koridorech apod. Psi měli také za úkol vyhledat a zadržet uprchlé vězně, tudíž se používali i na pátrací a pachové práce. Od 1. poloviny 80. let byly zavedeny vypouštěcí boxy, které měly za úkol v případě narušení plotu vypustit služebního psa a ten zasahoval proti prchajícímu vězni. (viz obr. 12) Tento způsob používání psů byl v roce 1990 označen jako nehumánní a byl zrušen. Psi zde byli používáni převážně strážní, aby byli schopni zadržet prchajícího vězně nebo v případě vzpoury ochránit psovoda a ostatní dozorce. (RULC, 2014 str. 589)

Po roce 1989, v důsledku stále častějšího užívání drog ve věznicích, se začalo usilovat o zařazení psů na vyhledávání drog, avšak tyto psy začali ve věznicích používat až od roku 1995. V současné době využívá vězeňská služba služební psy ve věznicích k zajišťování bezpečnosti osob, jako donucovací prostředek, k bezprostřednímu pronásledování uprchlých obviněných a odsouzených, k zajištění bezpečnosti příslušníků Vězeňské služby při provádění eskort,

při mimořádných bezpečnostních opatřeních k zajištění bezpečnosti a k vyhledávání a odhalování omamných a psychotropních látek (drog). U VS ČR funguje **Výcvikové středisko služební kynologie Věznice Jiřice** (RULC, 2014 str. 590/595)

4.2.6 Záchranná činnost

- **Horská služba**

Předchůdcem Horské služby se kolem roku 1850 stala koncesovaná služba průvodců a nosičů, která vznikla díky stále větší oblibě turistů navštěvovat hory. Dne 24. března 1913 se uskutečnila první záchranná akce, která však nedopadla dobře a při závodu v běhu na lyžích zahynuli Bohumil Hanč a Václav Vrbata. Od této doby se stal 24. březen Dnem Horské služby v ČR. V roce 1934 byl založen první záchranný sbor v Krkonoších a v roce 1935 první jednotná organizace Horské záchranné služby v Krkonoších. Postupem času vznikaly další záchranné spolky v dalších horských oblastech, v Jeseníkách, na Šumavě, v Orlických horách, v Beskydech, v Jizerských horách a nakonec v Krušných horách. (RULC, 2014 str. 633)

První písemná zmínka o záchraně člověka psem v Krkonoších z pod laviny byla z 21. listopadu 1773. Dvě osoby v Krkonoších zasypala lavina. Naštěstí měl jeden z nich na vodítku psa. Ten svého pána vyhrabal zpod laviny a tím mu zachránil život. Další zmínka je z roku 1935. Tehdy nasadila psy na vyhledávání armáda, protože pod lavinou zůstali dva důstojníci. Celkově se psi u záchranných organizací v Evropě začali využívat od 30. let. (RULC, 2014 str. 634)

První pes pro Horskou službu byl u nás zakoupen v roce 1966. Jednalo se o fenu německého ovčáka, která byla později nasazena u největšího lavinového neštěstí v Krkonoších v roce 1968. Tehdy uvízlo pod lavinou 24 osob, z nichž 19 osob zahynulo. Fena našla při svém prvním nasazení 1 osobu živou a několik mrtvých. Od 70. let psovodi se záchrannými psy byli používáni u Horské služby více. Nejprve byli nasazeni v Krkonoších, protože zde hrozilo nejvíce lavin, později pak v Jeseníkách a ostatních horských oblastech. Postupem času se začala metodika výcviku lavinových a pátracích psů sjednocovat. To měla za úkol kynologická subkomise. (RULC, 2014 str. 634/638) „*Horská služba ČR v současnosti nevlastní žádné služební psy, a tak je kynologie realizována od roku 2002 jenom tzv. smluvním vztahem se psovodem a vedením*

Horské služby, kdy ji psovod svého psa půjčuje k výkonu služby. Za tuto službu dostává příspěvek 1000 Kč měsíčně, ten však nepokryje ani náklady na krmení a ošetřování psa.“ (RULC, 2014 str. 638)

- **Svaz záchranných brigád kynologů ČR**

Začátky brigád záchranných psů v Evropě probíhaly v Holandsku v roce 1961. Zásahu na tom měl český emigrant Rudolf Toman, který se stal později i velitelem brigád. Nejvíce se zviditelnil, když jel na pomoc obětem zemětřesení do Chile i spolu se svým psem německým ovčákem Dorem. Díky vynikající práci psa při hledání zavalených osob až do hloubky 8 m se zpráva o jeho umu, díky kterému zachránil spoustu životů, rozkřikla do celého světa. Doro si z Chile přivezl jedno z nejvyšších státních vyznamenání „Kříž za zásluhy“. (SVAZ ZÁCHRANNÝCH BRIGÁD 2)

Po této události se i u nás, v tehdejší Československu, začalo se zakládáním a organizací brigád záchranných psů. První vznikla čs. brigáda záchranných psů v Příbrami dne 2. 5. 1968 jako státní projekt Základny rozvoje uranového průmyslu Příbram. Za úkol tehdy měla ochranu horníků uranových dolů. Po roce působení kynologové skládali zkoušky v Amsterdamu v Holandsku, avšak jejich činnost byla ukončena. Poté se snažili kynologové záchrannou činnost oživit, avšak většinou se po čase spolky rozpadly. Další pokusy o zrod brigád záchranných psů zastřešovaly organizace jako Československý červený kříž, Svaz chovatelů nebo Svazarm. Průlom přišel v roce 1989 po vyhlášení samostatné České republiky, kdy došlo i k založení Svazu záchranných brigád kynologů ČR. (SVAZ ZÁCHRANNÝCH BRIGÁD 2)

Od této doby se kvalita výcviku záchranných psů zvyšovala a v dnešní době jsou čeští psi považováni za stabilní součást světové záchranné výkonové špičky. Čeští kynologové se se svými psy účastnili např. při událostech v roce 1999 v Turecku a na Tchaj-wanu, dále pomáhali v Řecku, v Indii, v Alžíru a v Íránu. (SVAZ ZÁCHRANNÝCH BRIGÁD 2)

4.3 Současný stav kynologie

4.3.1 Plemena služebních psů

Je velmi těžké říci, kolik je na světě celkově plemen psů, ale těch uznávaných podle organizace FCI je 355. Ovšem jen několik z nich má předpoklady k tomu, aby mohla vykonávat služební činnost. Jak vlastně vznikl pes? Psi se postupně vyvíjeli a byli postupem času domestikováni a šlechtěni pro různé účely. Pro účel této bakalářské práce je také důležité z hlediska použití psů při mimořádných situacích rozlišit služební psy (policejní, vojenští, psi vězeňské služby, psi celní správy) a záchranné psy. Většina dnes služebních plemen se původně šlechtila pro ovládnutí, hlídání a ochranu dobytka. Záchranní psi se využívali k podobným účelům jako dnes. Takovým příkladem je pes svatobernardský, ke kterému se váže spousta příběhů z dob minulých o tom, jak zachraňoval poutníky kráčející průsmekem sv. Bernarda. Tito psi, když našli zbloudilého pocestného, tak ho dovedli do útulku a pokud nebyl schopen chůze, přilákali k němu pomoc štěkáním nebo běželi pro pomoc a k nemohoucímu ji přivedli. Jiným psem, ke kterému se váží staré příběhy, a byl v minulosti používán také jako záchranný, je pes novofundlandský. Ten byl v minulosti cvičen, aby pomáhal tonoucím a vynášel je na břeh. (ŠTĚPÁNSKÝ, 1974 str. 99/117)

1. Služební plemena

- **Německý ovčák**

Každá země má svá oblíbená služební plemena, ovšem jsou tu i taková, která si získala pro své vlastnosti a přednosti celý svět. Příkladem takového plemene je německý ovčák (dále jen NO). Vyšlechtěn byl v Německu v 2. polovině 19. století křížením duryňského ovčáckého psa a württenberského psa. Původně se používal na pastýřské účely, ale pro své vlastnosti se začal využívat více i v jiných oblastech, hlavně jako pes služební. Na začátku 20. století se začal uplatňovat jako vojenský pes a postupem času vytlačil ostatní plemena do pozadí. (ŠTĚPÁNSKÝ, 1974 str. 200/201) Není snad nikdo na světě, kdo by neznal plemeno německého ovčáka. Tento pes se zapsal do historie služební a záchranné kynologie svou všestranností a svou velice vhodnou povahou nejen pro službu v armádě a u policie, ale i u ostatních bezpečnostních a záchranných sborů. Nejen u nás, ale i ve světě je to nejuznávanější služební

plemeno. Jeho ohromnou předností, která je pro služebního psa důležitá oproti ostatním plemenům, je jeho přizpůsobivost a celkem rychlé si zvykání na nového pána. Tato vlastnost se osvědčila především u armádních psů, kdy se psůvodi u psů střídali poměrně často a psi si tak museli často zvykat a poslouchat nové psůvody. NO vyniká svou silou, odvahou, obratností a inteligencí, je pozorný a poslušný. (NOVÝ, 1995 str. 80/81) Jeho ideální povaha se nemusela příliš přizpůsobovat službě a péče o něj není nijak náročná. NO je univerzální služební a záchranný pes, hodícího se do řešení jakékoli mimořádné situace. (viz obr. 13, 14)

- **Belgický ovčák – malinois**

V posledních letech má však německý ovčák velmi silného konkurenta belgického ovčáka – malinois (dále jen BO). Tento pes se pro službu používá poměrně krátkou dobu, u nás to může být více než 20 let. Jeho výhoda oproti německému ovčáku je, že jeho chov není tak dlouhý a tudíž není tak přešlechtěný jako jeho starší konkurent. Díky tomu ho nedoprovází tolik zdravotních problémů. Povahově je mu celkem podobný, je ovšem rychlejší, více roztěkaný, temperamentní, ale není tak vyrovnaný jako německý ovčák. Belgický ovčák je hbitý, čilý, vytrvalý, inteligentní a ostražitý. (NOVÝ, 1995 str. 80/81) U ozbrojených složek jeho oblíbenost stále stoupá. Také se mezi služebními plemeny setkáváme s variantou křížení těchto dvou plemen, kde se žádá co možná nejlepší kombinace jejich vlastností. Stejně jako v případě NO, BO a kříženci těchto dvou plemen se hodí pro jakoukoli služební (všestrannost i speciální práce) a záchrannou činnost. (viz obr. 15)

- **Rotvajler**

Dnes je méně rozšířený, používal se často u vězeňské služby díky svému robustnímu vzhledu. Tím působí jako výborný donucovací prostředek proti vězňům a zabraňuje tak mimořádné události, jakou by mohla být vzpoura ve věznici nebo útěk vězně. Méně se pak používá jako vojenský a policejní pes, avšak vzhledem k povahovým vlastnostem a svému standardu se hodí jako služební všestranný pes. Rotvajler je původní římské plemeno, které se používalo k pohánění dobytka. Je klidný, vyrovnaný, sebejistý, bez sklonu k nervozitě, ale je potřeba důsledného vedení. (NOVÝ, 1995 str. 80/81) (viz obr. 16)

- **Německý boxer**

Dnes používaný minimálně, ale má své místo mezi služebními psy díky své službě v minulosti. Pro svou vytrvalou a odvážnou povahu našel uplatnění v policejních, vojenských a bezpečnostních službách méně pak mezi záchrannými. Dnes se prakticky nepoužívá kvůli své krátké srsti a špatnému snášení zimních povětrnostních podmínek. Jeho prapředci se používali k lovení medvědů, vlků a divokých prasat. Vznikli křížením původních dogovitých psů a buldoků. Boxer je středně velký hladkosrstý pes, je vyrovnaný, sebejistý a klidný. (NOVÝ, 1995 str. 80/81) Jako služební plemeno byl za své zásluhy uznán po první světové válce. (ŠTĚPÁNSKÝ, 1974 str. 144/145) (viz obr. 17)

- **Knírač velký**

Původně byl pastýřským psem, postupem času byl přešlechtěn a přeformulován. (ŠTĚPÁNSKÝ, 1974 str. 261) Vyniká při hledání výbušnin a jako záchranný při katastrofách. Oficiálně byl uznán v roce 1925 jako služební pes, který je klidný, rozvážný, temperamentní a spolehlivý obranář. (KRÄMER, 1996 str. 266) V dnešní době využíván méně a spíše jako záchranný nebo k pachovým pracím. (viz obr. 18)

- **Dobrman**

O jeho vzniku se nejvíce zasloužil Karl Friedrich Louis Dobermann, který jako výběrčí daní potřeboval ochranu před lidmi. Pro tyto účely si vyšlechtil toto obranářské plemeno. (ŠTĚPÁNSKÝ, 1974 str. 227/228) Patřil mezi vynikající policejní psy, pouze byl postupně nahrazen kvůli svému špatnému překonávání změny majitele, ale je to výborný hlídač a stopař, je vytrvalý a rychlý s výborným čichem. Vznikl v 2. polovině 19. století v Německu. (DENNIS-BRYAN, 2013 str. 179) (viz obr. 19)

- **Holandský ovčák**

Holandský ovčák u nás není moc známý, ale pro své výborné vlastnosti se dokáže uplatnit jako služební pes všestranný. Není tak oblíbený jako jeho příbuzní německý ovčák a belgický ovčák, ale dokáže být stejně ostražitý a poslušný. (KRÄMER, 1996 str. 203) (viz obr. 20)

- **Labradorský retrívr**

Patří už spíše do kategorie záchranných psů, ale díky jeho výbornému čichu se dá používat i jako služební se zaměřením na speciální pachové práce. Je oddaný, veselý, vychytralý, přítulný a trpělivý. (KRÄMER, 1996 str. 201) (viz obr. 21)

Z hlediska využívání plemen všestranných psů u jednotlivých sborů, převládá v současné době u PČR plemeno NO a to z důvodu policejní chovné stanice, ze které se odchovávají pouze NO. BO se používá méně, ale také má své zastoupení u policie. Zatímco u celní správy je to naopak. Zde probíhá pouze nákup psů a vykupují se především BO, díky svému lepšímu zdravotnímu stavu. Od NO se začíná upouštět, protože většina nakoupených NO se vrací zpět bývalým majitelům z důvodu špatného zdravotního stavu pro službu. Armáda v současnosti nedělá mezi těmito plemeny nebo jejich kříženci rozdíly a není zcela patrné, které plemeno převládá. U VS ČR je mezi všestrannými psi zastoupení NO i BO zhruba stejné. Ovšem co se týká plemen pro pachové práce, je výběr mnohem různorodější. Zde najde uplatnění např. pudl, používaný psovodem u PČR, nebo anglický špringelšpaněl, používaný na pachové práce u AČR. Vězeňská služba využívá dost i lovecká plemena. Volba plemene psa s tímto zaměřením je převážně na psovodovi a není nijak stanoveno, jaké plemeno to má být, pouze musí při výkupu prokázat dovednosti a předpoklady k budoucímu úspěšnému plnění svých povinností.

Záchranná plemena

- **Svatobernardský pes**

Může pracovat jako lavinový pro hledání lidí pod lavinou, ale také k hledání ztracených lidí v horských oblastech. Je vyrovnaný a klidný s dobrou socializací, což je důležité pro záchrannou činnost. Díky velmi dobře vyvinutému čichu se může uplatnit i jako stopařský pes. (VERHOEF-VERHALLEN, 2007 str. 150/151) (viz obr. 22)

- **Novofundlandský pes**

Řadí se mezi záchranné a je pro svou lásku k vodě a vynikajícím plaveckým schopnostem odborník v oblasti vodní záchrany. V dřívějších dobách se používal a cvičil k zachraňování tonoucích a k pomáhání při rybolovu. (ŠTĚPÁNSKÝ, 1974 str. 22/25) (viz obr. 23)

- **Chodský pes**

Jedná se o české plemeno, které zatím není uznané světovou kynologickou organizací. Chodský pes se hodí ke sportovnímu výcviku i k nejrůznějšímu praktickému využití. (MORRIS, 2004 str. 561)

Pro své výborné vlastnosti se mezi psy záchranné řadí **australský ovčák, hovawart, sibiřský husky a appezellský salašnický pes.**

Také nesmíme zapomenout na křížená plemena, tzv. „křížence“, z nichž nejpoužívanější je kříženec německého a belgického ovčáka. Ale různě nakřížených plemen může být samozřejmě mnoho. Pro služební potřebu není potřeba, aby byl pes čistokrevný, důležité jsou povahové vlastnosti a výcvik psa. Psích plemen je mnoho a služební činnost může dělat mnoho z nich, jsou-li správně vycvičeni. Každý má jiné předpoklady, ovšem ten největší předpoklad pro pomoc při krizových situacích je přístup člověka – psovoda.

Pan Štěpánský ve své knize píše o služebních psech: *„Na jeho schopnosti, odvaze a dobrém výcviku jsou každodenně závislé životy lidí, jejich zdraví a bezpečnost, majetek soukromý i veřejný. Je to úkol nejušlechtilejší, jaký mohl člověk na zvíře přenést.“* (ŠTĚPÁNSKÝ, 1974 str. 201)

Záchranní psi jsou také početná skupina plemen. Dají se sem zahrnout předešlá plemena, která jsem popsala i jako služební pro ozbrojené sbory a složky, protože většina z nich se používají také jako záchranní. Je důležité i k jaké konkrétní záchranné činnosti se psi využívají. Z důvodu práce hlavně v zimě u horské služby je potřeba, aby psi měli odolnost vůči špat-

ným klimatickým podmínkám. Důležité je mít bezkonfliktního psa z důvodu častého přesouvání se ve stísněných podmínkách a při spolupráci s ostatními psy, což se netýká pouze horské služby, ale všech záchranářů.

4.3.2 Kynologie PČR

Policejní psovodi a psi mají v první řadě za úkol pomáhat v boji proti zločinu. Policejní psi pomáhají konkrétně tím, že poskytují podporu a ochranu svému psovodovi, chrání ho proti různému nebezpečí, slouží jako donucovací prostředek k zastrašení, k pronásledování prchajících zločinců, speciálně vycvičení psi pomocí čichu naleznou výbušniny, drogy, mrtvoly nebo zbraně. Policejní psovodi většinou vědí, že jim jejich psí kolega může zachránit život nebo pomoci usvědčit zločince. (HOLD, 2010 str. 151)

V současné době služební kynologie PČR spadá pod Obor služební kynologie a hipologie (dále jen OSKH), který je součástí Pořádkové policie. Ovšem služební psi nepomáhají pouze Pořádkové policii, ale i příslušníkům cizinecké policie, ochranné služby, pyrotechnikům, kriminalistům a dopravní policii. OSKH má za úkol zabezpečit přípravu psovodů a psů ve výcvikových střediscích, odchov a přípravu štěňat a mladých psů v chovatelských zařízeních pro doplňování stavu psů u PČR. Metodicky řídí kynologii na krajských správách a na Městské správě hl. města Prahy, řídí chovatelskou stanici Domažlice. OSKH je řízen náměstkem policejního prezidenta a organizačně zapadá přímo do struktury policejního prezidia. V současné době vlastní PČR hlídkové a pátrací psy, další psy policie využívá k vyhledávání drog, zbraní, střeliva a výbušnin, vyhledávání ostatků a speciální skupinu tvoří psi na pachovou identifikaci osob. Jedná se o moderní kriminalisticko-technickou metodu, kdy je speciálně vycvičený pes schopen podle pachové stopy i po letech identifikovat člověka, který ji zanechal. (VOKOUŠ, 2010 str. 28)

Služební kynologie PČR je rozdělena podle krajů a hl. města Prahy, kde má každý kraj svou skupinu nebo oddělení služební kynologie. Zde pracují policejní inspektoři se zaměřením na metodu pachové identifikace (dále jen MPI), specialisté na vyhledávání drog a výbušnin, popř. specialisté na vyhledávání zbraní a mrtvol. Je možné podle bezpečnostní problematiky dané oblasti zařadit i další specialisty, např. k zásahovým jednotkám nebo ochranné službě. V hl. městě Praha je služební kynologie začleněna pod pořádkovou policii a dělí se na skupinu

speciálně pátrací (psovodi stálé výjezdové skupiny, specialisté na MPI, vyhledávání výbušnin, drog, aj.) a skupinu pořádkovou (hlídková služba). (HRINKO, 2015 str. 49/50)

Většina policejních psů je odchovaná v chovné stanici v Domažlicích. Tito psi mají průkaz původu a jsou umisťováni k jednotlivým policejním útvarům. Další možnost je koupě psa z civilního sektoru, kde pes může i nemusí mít průkaz původu (dále jen PP), psi s PP jsou upřednostňováni. Každý psovod si může psa vozit domů, kde mu musí zabezpečit vhodné podmínky k ustájení. Po přiřazení služebního psa psovod musí projít kurzem v některém z výcvikových zařízení. V současné době funguje Výcvikové středisko služebních psů Býchory, které je nejstarší. Zde probíhají kurzy především ze všestranného výcviku, méně potom ze speciálních prací. Dalším výcvikovým střediskem je Výcvikové středisko služebních psů Dobrotice, které funguje od roku 1994. V současné době zde probíhají především kurzy pro všestranné psy, dále jsou tu vedeny kurzy na vyhledávání osob v dopravních prostředcích pro cizineckou policii a do budoucna zde chtějí zavést výcvik psovodů k MPI. Také sem jezdí cvičit psovodi městské policie a vězeňské služby. Posledním výcvikovým střediskem PČR je Výcvikové středisko služebních psů Plzeň – Bílá Hora. Je to jediné středisko, kde probíhá výcvik psovodů k MPI. K tomu slouží cvičná kóje, sklad pachových konzerv, sterilizátor a vše, co je potřeba k tomuto výcviku. Také zde probíhá výchova a výcvik mladých psů pro doplnění stavů psů PČR. (HRINKO, 2015 str. 46/49)

4.3.3 Kynologie Městské policie hl. města Prahy

Služební psi se používají u městských policií po celé ČR. Nejvíce využívá služební psovody a psy Městská policie hl. města Prahy. Zde jsou služební psi rozděleni do dvou skupin na hlídkové a záchranné. Psovodi s hlídkovými psy mají za úkol doplňovat strážníky při rizikových událostech. Dále provádí ohledání rizikových míst, jako jsou např. opuštěné budovy, nádraží, stanice metra a okrajové části města včetně zahrádkářských oblastí. Služební psi se také osvědčují při kontrolách parků, lesoparků a v neposlední řadě kontroly míst, kde se ve větší míře vyskytuje přestupková a trestní činnost. Psovodi a záchranní psi městské policie pomáhají při hledání osob v sutinách a při plošném vyhledávání ztracených nebo hledaných osob. Záchranná kynologická skupina úzce spolupracuje s IZS a Generálním ředitelstvím HZS ČR. (MĚSTSKÁ POLICIE PRAHA)

4.3.4 Kynologie AČR

Služební psi AČR mají za úkol střežit určená stanoviště a objekty, plnit úkoly spojené se zahraničními misemi a pomáhat PČR při prověřování bezpečnosti míst při návštěvách důležitých zahraničních vládních představitelů. Psi pomáhají psovodům hlídat a střežit muniční sklady, letiště a ostatní důležité objekty a upozorňují na možné narušitele a osoby zdržující se v blízkosti chráněných zájmů. Služební psi s kategorií na vyhledávání drog, zbraní nebo výbušnin mají jako primární úkol pokrýt zahraniční mise a prověřovat místa, kde se zdržují různé delegace, summit, zahraniční státníci a prezidenti apod.

U AČR nefunguje žádná chovná stanice a psi jsou nakupováni z civilu. Každý pes musí projít tzv. „výkupem“ kde se zkoumá jeho zdravotní stav a povahové předpoklady pro zvládnutí služby u armády. Každý útvar si vybírá psy sám, avšak všechny výkupy probíhají v Centru vojenské kynologie Chotyně. Zde také nastupují psovodi se svými psy na jednotný kurz a po jeho úspěšném zvládnutí si už každý útvar přizpůsobuje výcviky svým podmínkám. Každý útvar má svůj zřízený psinec, kde jsou psi ustájeni. Pokud má psovod zájem, je možné mít psa ustájeného i doma.

4.3.5 Kynologie Celní správy ČR

Služební kynologie Celní správy ČR je na velmi vysoké úrovni. Původně začínali pouze se psy vycvičenými na vyhledávání výbušnin, ale postupem času se jejich specializace rozrostla na vyhledávání tabákových výrobků, zbraní, aj. Také služební psi pomáhají chránit ohrožené druhy volně žijících živočichů tím, že dokáží identifikovat vybrané živočichy a produkty z nich vyrobené, které jsou chráněné tzv. „Washingtonskou konvencí“ (Úmluva CITES). Dále se používají obranní psi, kteří mají za úkol střežit objekty a chránit bezpečnost osob. Psi cvičení na drogy jsou využíváni převážně na letištích s mezinárodním provozem, kde mají za úkol kontrolovat osoby, zavazadla a dovážené zboží, dále mohou být používáni ke kontrole dopravních prostředků, kontejnerů, skladů a různých objektů včetně domovních prohlídek. S drogami mohou být psi vycvičeni současně i na vyhledávání zbraní a střeliva. Psi určené na vyhledávání tabáku se používají k nalezení velkého množství tabákových výrobků převážně v dopravních prostředcích a kontejnerech. Současně je cvičí k obraně psovoda. Další kategorií psů Celní správy je kategorie CITES, která funguje na základě pachových konzerv, kde se do sterilních

sklenic ukládá materiál se specifickým pachem živočichů a pes je pak schopen identifikovat mnoho živočichů buď v živém, nebo v mrtvém stavu (trofeje). Tyto psy používají převážně na letištích s mezinárodním provozem. A poslední kategorií používaných služebních psů Celní správy zůstávají všestranní psi, kteří slouží k ochraně příslušníků celní správy. Využívají je převážně při nočních kontrolách, na letištích, při exekucích a při kontrolách zaměřených na nelegální zaměstnanost. Také mohou být tito psi používáni ke střežení určených objektů a prostor. (CELNÍ SPRÁVA, 2011)

Získávání psů pro celní správu probíhá formou výkupu, kdy si příslušníci CS ČR dojíždí za lidmi, kteří psa pro výkon služby nabízejí. Ročně se nakupuje 8 – 10 psů. Výkup si řídí instruktor, který bude mít daného psa v kurzu a až poté je pes přidělen psovodovi. Také lze vykoupit i štěně buď přímo pro službu, nebo si psovod pořídí štěně na vlastní náklady a poté ho nabídne k nákupu. Po výkupu každý psovod prochází kurzem k dané kategorii, do které bude pes určen. U CS ČR má psovod psa v péči doma a za to pobírá k platu navíc příplatek.

4.3.6 Kynologie Vězeňské služby ČR

Úkolem služebních psů VS ČR je ochrana dozorce věznice při eskortách, pomoc k potlačení výtržností na celách, při hledání uprchlých vězňů a při dalších bezpečnostních otázkách, ve kterých může pes zasáhnout. Psovodi se služebními psy se specializací na vyhledávání omamných a psychotropních látek mají za úkol vyhledávání drog v příchozích balíčcích a provádění namátkových kontrol prostor věznic a cel vězňů.

Služební psi jsou zde rozdělováni na všestranné, obranné a na vyhledávání drog. Obranný pes se od všestranného liší pouze v tom, že nemá disciplínu stopy.

Psi se pro VS ČR získávají formou výkupu. Každá věznice si hledá a vykupuje psy sama, avšak je 5 odborníků, kteří musí výkup posoudit a buď doporučit, anebo nedoporučit psa na výkup. Není ovšem nutné, aby u výkupu byli všichni, většinou jsou tito odborníci rozmístěni po celé republice a do věznic jezdí podle dostupnosti. Věznice také nemusí poslechnout jejich doporučení, ale bývá pravidlem, že se doporučením řídí. Další možnost získání psů je koupit štěně psa. Zde je výhoda, že s ním psovod tráví čas od mala a tím získává mnohem lepší kontakt a návyky. Nevýhodou je, že se v jednom roce věku psa mohou ukázat zdravotní potíže, které psu znemožňují dalšímu setrvání ve službě. Poslední možností získání psa je zápůjčka, kde

v podstatě psovod zapůjčí věznici svého psa podle dohody, kterou oba podepíší a pes je po stanovenou dobu psem služebním, kde náklady za psa hradí věznice.

4.3.7 Záchranná kynologie

Záchranní psi se cvičí především pro záchranu lidských životů při různých neštěstích, jakými jsou třeba zřícení budovy, sesuv půdy, zemětřesení, průmyslové katastrofy nebo pátrání po pohřešovaných osobách. Náplní záchranných psovodů a psů je prohledávání sutin (hledání osob v troskách budov nebo při sesuvu půdy), plošné (terénní) vyhledávání (hledání v rozsáhlých lesních nebo těžce přístupných terénech), vodní práce (hledání utonulých osob, přivlečení člunu nebo plováku k tonoucí osobě), záchranné stopování (dlouhé stopy, při kterých pes označuje předměty, které hledané osobě upadly a na konci nalezne hledanou osobu), mantrailing (hledání individuálního pachu člověka), hledání kadaveru (neboli mrtvého pachu) a lavinový výcvik (vyhledávání živých nebo mrtvých osob pod sněhem, hledání předmětů s lidským pachem, např. čepice, rukavice), který se týká pouze členů horské služby. Záchranní psi, kteří nepatří pod horskou službu, mohou vyhledávat předměty nebo osoby pouze pod sněhovou pokrývkou, nikoli v lavinách. Psovodi mohou podle svého uvážení cvičit psy na více zaměření. (SOUKUPOVÁ, 2013 str. 11)

Horská služba využívá hlavně psy lavinové a psy na plošné vyhledávání. Tito psi musí každý rok skládat zkoušku ze své odbornosti. Svaz záchranných brigád má k dispozici 3 družstva psovodů, kteří jsou připraveni kdykoli vyjet k zásahu. Tyto skupiny se neustále mění, podle výcvikových výsledků, psychologických testů a podle zdravotního stavu psovodů a psů. U záchrannářů má každý svého psa a každý si pro svou práci vybírá psa sám. (SVAZ ZÁCHRANNÝCH BRIGÁD 1)

Členy kynologické skupiny svolává Operační a informační středisko MV – generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen HZS ČR) nebo územně příslušné operační a informační středisko HZS kraje podle seznamu držitelů kynologických atestů. Nejprve kynology vyrozumí a poté si je vyžádají. Na to jednotliví kynologové odpovídají, zda mohou být nasazeni, kde mají být vyzvednuti, potřebný čas na přípravu a žádají informace o místě události. Pokud se jedná mezi kynology o dobrovolníka majícího jinou práci, je zaměstnavatel povinen ho uvolnit na dobu nezbytně nutnou. Kynologická skupina se na místo zásahu přemísťuje

svými soukromými vozidly pouze výjimečně, většinou ji odveze vozidlo HZS ČR nebo jiné vozidlo složek IZS. Po příjezdu velitel skupiny zjistí situaci a podle toho skupina dále pokračuje. (npor. Mgr. ŠVANDA, 2005 str. 4/7)

Záchranné psy využívá i **HZS ČR**, ale pouze v malém množství a ve většině případů si žádá na pomoc psovody kynologické brigády, Městské policie hl. města Prahy nebo jiných záchrannářů. Psovodi u HZS skládají se psy zkoušky stejné, jako mají psovodi svazu kynologických brigád a spolupracují se svazem. Hasič – psovod si výcvik a péči u svého psa zajišťuje sám, poté pouze složí zkoušky a předloží atest k oprávnění provádění záchranných prací se psem. Bez certifikátu o splněných zkouškách nesmí psa při práci použít. Zkoušky provádí psovod před stanovenou komisí, které předsedá pracovník pověřený řízením kynologie HZS ČR a další dva členové zpravidla z řad kynologických pracovníků nebo veteránů. Platné kategorie psa u HZS jsou S (sutinové vyhledávání), P (plošné vyhledávání), A (vyhledávání akceleračních hoření), C (vyhledávání kadaverů), L (vyhledávání osob v lavinách) a O (ostraha objektů), z nichž kategorie S a P musí být přezkoušena odbornou komisí HZS, u ostatních kategorií stačí certifikát o přezkoušení jinou organizací. (GŘ HZS ČR, 2012, str. 2/3)

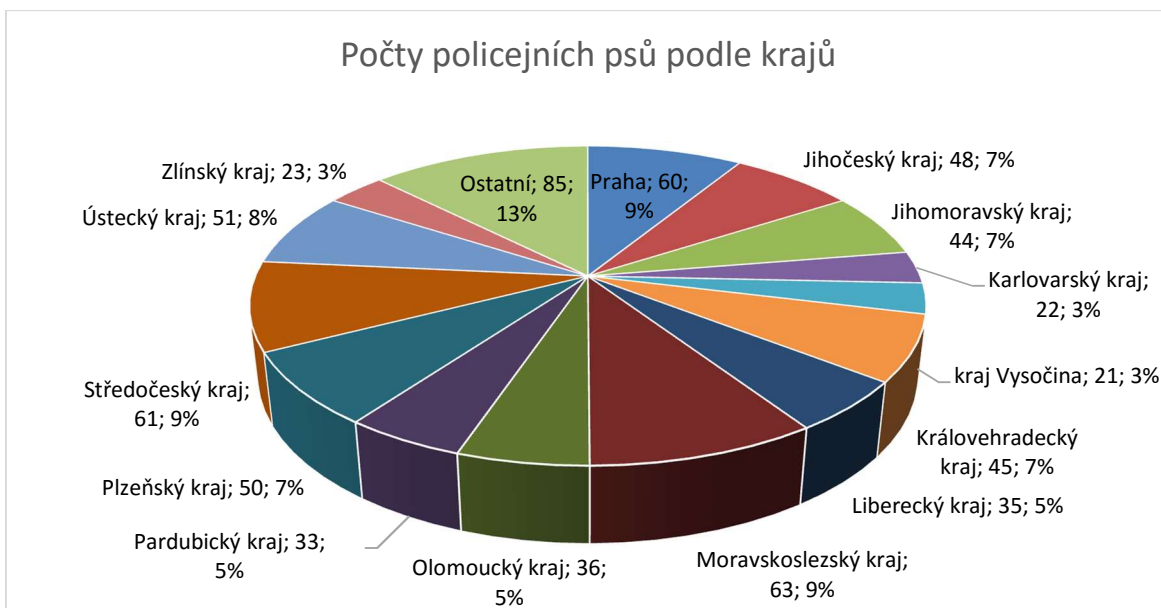
5 Praktická část

5.1 Výsledky výzkumu

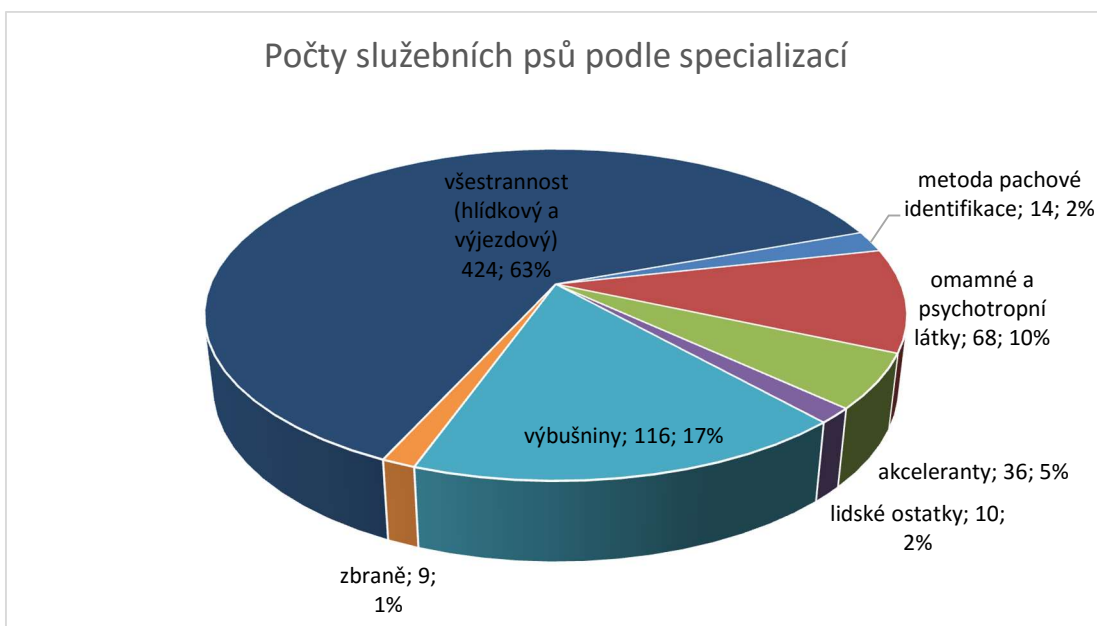
Nejvíce služebních psů používá **Policie ČR**. Ke dni 14. března 2016 je to 677 psů. Většina psů, které PČR využívá, jsou psi všestranní, kteří se dělí na psy hlídkové a výjezdové. Hlídkoví psi se vyskytují převážně v Praze, Brně a dalších velkých městech a PČR je nasazuje v případě různých demonstrací, výtržností a rvaček např. v hospodách, fotbalových nebo hokejových zápasů a podobných akcích s velkou účastí lidí. Výjezdoví psi (dříve pátrací) vyjíždějí se svým psovodem na místa trestných činů, jako je vloupání do domů, do aut, místo vraždy nebo přepadení a zde pomáhají vystopovat a dopadnout podezřelou osobu. Výjezdoví psi převládají hlavně na jednotlivých krajích, protože dokáží jak vystopovat osobu z místa trestného činu, tak zvládnout rvačky a jiné výtržnosti. Jinou kategorií jsou pak speciálně cvičení psi na vyhledávání omamných a psychotropních látek (drog), akcelerantů hoření, lidských ostatků, výbušnin, zbraní a psi cvičení na metodu pachové identifikace. Psovod se psem na vyhledávání drog jezdí na kontroly s Národní protidrogovou centrálou služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen SKPV) a odhaluje překupníky drog aj. Nálezy akcelerantů hoření potom pomáhají jednotkám HZS vyšetřovat příčiny požárů a díky tomu určit i jejich viníky, nalezy lidských ostatků pomáhají k hledání pohřešovaných nebo ztracených osob, které umřely buď přirozenou, nebo násilnou smrtí. Psi na vyhledávání výbušnin pomáhají Pyrotechnické službě PČR k objasnění podezřelých balíčků nebo se používají při ohlášení výbušniny k jejímu nalezení aj. Psi na vyhledávání zbraní pomáhají odhalovat překupníky se zbraněmi nebo nelegální držení zbraní atd. Metoda pachové identifikace napomáhá k usvědčení podezřelých osob z trestných činů na základě nálezu pachových stop na místě trestného činu.

Tab. 1 - Počty služebních psů podle kategorií praktického použití u útvarů PČR (mezi ostatní se započítává Útvar pro ochranu prezidenta, Útvar pro ochranu ústavních činitelů, Ředitelství služby cizinecké policie a výcviková střediska (Býchory a Holešov))

ÚTVAR	KŘP hl. m. Prahy	KŘP Jihočeského kraje	KŘP Jihomoravského kraje	KŘP Karlovarského kraje	KŘP kraje Vysočina	KŘP Královehradeckého kraje	KŘP Libereckého kraje	KŘP Moravskoslezského kraje	KŘP Olomouckého kraje	KŘP Pardubického kraje	KŘP Plzeňského kraje	KŘP Středočeského kraje	KŘP Ústeckého kraje	KŘP Zlínského kraje	Ostatní	Celkem
Metoda pachové identifikace	1	2	6	0	0	0	0	0	0	0	4	1	0	0	0	14
Omamné a psychotropní látky	7	8	2	2	1	2	3	7	4	2	9	10	5	2	4	68
Akceleranty	5	3	3	0	1	2	3	3	2	2	1	7	2	2	0	36
Lidské ostatky	5	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	10
Výbušniny	8	4	6	2	0	2	3	5	3	2	4	9	3	2	63	116
Zbraně	3	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	2	0	0	9
Všestrannost (hlídkový, pátrací)	31	30	25	18	19	39	25	46	26	27	32	32	39	17	18	424
Celkem	60	48	44	22	21	45	35	63	36	33	50	61	51	23	85	677

Obr. 1 - Počty policejních psů v jednotlivých krajích

Obr. 2 - Počty služebních psů PČR podle specializací

Tab. 2 - Přehled použití a nálezů služebních psů u PČR za rok 2015

Kategorie služebního použití	Počet použití	Počet zadržených pachatelů	Počet vyhledaných osob	Počet vyhledaných předmětů	Počet nálezů
Hlídkový	12893	331	170	419	-
Výjezdový	22324	1496	515	2179	-
Akceleranty	806	-	-	-	3896
Drogy	5859	-	-	-	1056
Zbraně	98	-	-	-	18
Výbušniny	92067	-	-	-	15
Mrtvoly	288	-	-	-	9

Armáda ČR vlastní většinu psů všestranných, ti se potom rozdělují do různých kategorií. Všestranní psi mají za úkol střežit a bránit dané stanoviště, ať už v přítomnosti psovoda nebo ne, záleží na kategorii. Většinou se jedná o letiště, muniční sklady nebo důležitý objekt, který vyžaduje střežení. Samostatnou skupinu tvoří psi speciálně vycvičení na vyhledávání drog, zbraní nebo výbušnin. Ti mají za úkol převážně pracovat v zahraničních misích, nedávno se jednalo o mise v Kosovu, Afganistánu nebo např. Iráku. V současné době psovodi AČR do misí nevyjíždí. Pouze u VP např. psi na vyhledávání drog mohou být použiti na kontroly vojáků proti přechovávání omamných a psychotropních látek na pracovištích. Úkoly těchto psů nejsou pouze zahraniční mise, ale pomoc i v tuzemsku s bezpečnostní situací a prevencí útoků např. při příjezdu vysoce postavených politiků cizích zemí. V současné době vlastní armáda kolem 240 psů, kteří se rozdělují na cca 1/3 speciální psi a 2/3 psi všestranní. Rozdíl mezi psem hlídkovým a strážním spočívá v přítomnosti psovoda. Ten je s hlídkovým psem v neustálém kontaktu, zatímco pes strážní vykonává svou činnost sám na stanovišti a psovod ho chodí v časových intervalech kontrolovat. Pes hlídkový upozorní psovoda na nebezpečí již svým chováním a gesty, zatímco pes strážní psovoda upozorňuje štěkáním. Psovod má své stanoviště

nedaleko, aby mohl slyšet psí štěkot. Strážní pes na volno se pohybuje v daném prostoru zabezpečeném ploty, aby nemohl utéci a pes strážní na pohyblivém nebo pevném stanovišti je ke stanovišti přivázán a smí se pohybovat pouze v místech, ve kterých mu to úvaz dovolí. Psa hlídkového obranného má psovod připoutaného na dlouhém vodítku (10 m) a hlídá s ním stanovený prostor. Hlídkový pes všestranný doprovází psovoda na volno.

Tab. 3 - Kategorie a výcvikové úlohy služebních psů AČR

Kategorie	Výcviková úloha		
Nevycvičení (N)	-		
Strážní (S)	Střežení na volno (SV)	Střežení na pevném nebo pohyblivém stanovišti (SB)	
Hlídkový (H)	Hlídkový obranný (HO)	Hlídkový všestranný (HV)	
Speciální (SP)	Vyhledávání zbraní (SPZ)	Vyhledávání výbušnin (SPV)	Vyhledávání drog (SPD)

Celní správa ČR kvůli vstupu ČR do Schengenského prostoru musela zredukovat počty psů a psovodů. V současné době má celní správa 64 psů. Nejpočetnější skupinu tvoří psi na vyhledávání drog a někteří z nich mají i k drogám přidělenou další kategorii vyhledávání zbraní. Dále zde používají psy cvičené na vyhledávání tabáku. K této kategorii po „metanolové kauze“, která v ČR vznikla v roce 2012, se k tabáku přidala i kategorie na vyhledávání lihu. Psi na vyhledávání lihu působí hlavně na severní Moravě. Zvláštní kategorií je vyhledávání živočichů chráněné úmluvami CITES. Tato úmluva chrání i vybrané rostliny, avšak u nás se používají pouze psi na vyhledávání živočichů. Ti působí převážně na letištích. V neposlední řadě CS ČR používá i psy na vyhledávání bankovek. Psovodi je cvičí k vyhledání hotovosti v bankovkách celkově přesahující hodnotu nad 5000 Kč, ať už to jsou bankovky jakékoli měny. Odborníci na vyhledávání bankovek, i díky spolupráci s odborníky ze zahraničí, zjistili, že pes, který se naučí na nějaké druhy bankovek (u nás se učí na české koruny, eura a dolary), většinou v praxi

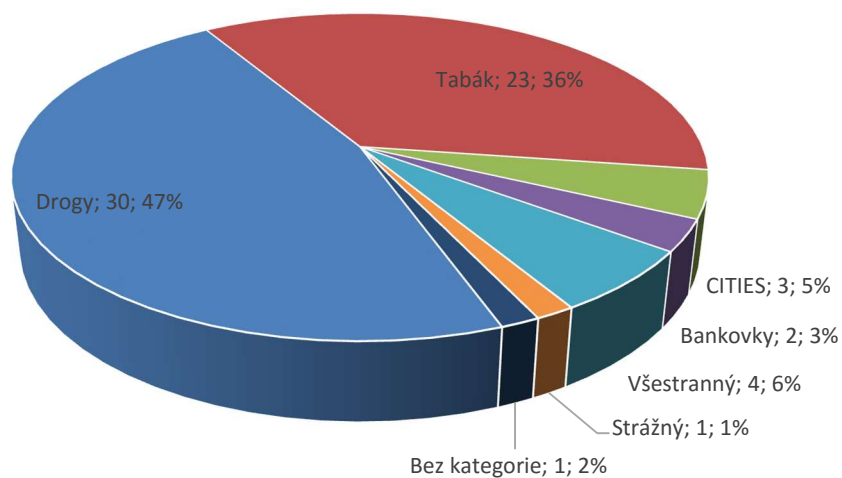
rozpozná bankovky i dalších měn. Je to především proto, že na světě jsou jen dvě firmy vyrábějící barvivo, které se používá k tištění bankovek. Barvivo je jednou ze složek, které pes při hledání cítí. Díky tomu může označit i více měn, se kterými se ještě nesetkal. Praxe také ukazuje,

že velké množství bankovek je kontaminovaných drogami, proto není výjimkou, že pes cvičený na vyhledávání drog nalezne i větší množství bankovek. Své místo mají u CS ČR i psi všestranní a to zejména na ochranu celníků při obchůzkách tržnic, doprovázejí celníky a zaměstnance finančního úřadu při exekucích, pomáhají k ochraně celníků při kontrolách nelegální zaměstnanosti. Na celních skladech se používají všestranní a strážní psi na hlídání zabaveného alkoholu a drog. Od letošního roku má navíc CS ČR na starosti kontrolu heren a to jak z hlediska toku peněz, tak i při kontrole závislých hráčů, kteří mají zakázaný vstup do heren. Při těchto kontrolách je služební pes nenahraditelnou součástí týmu celníků.

Tab. 4 - Počty služebních psů podle kategorií

Kategorie sl. psů	Počty k březnu 2016
Drogy (vč. kombinace s vyhledáváním zbraní)	30
Tabák (vč. Kombinace s vyhledáváním lihu)	23
CITIES a výrobky živočišného původu	3
Bankovky	2
Všestranný	5
Bez kategorie	1
Celkem	64

Celkový počet služebních psů CS ČR (březen 2016)

Obr. 3 - Počet služebních psů CS ČR

Tab. 5 - Úspěšné nálezy služebními psy CS ČR za rok 2015

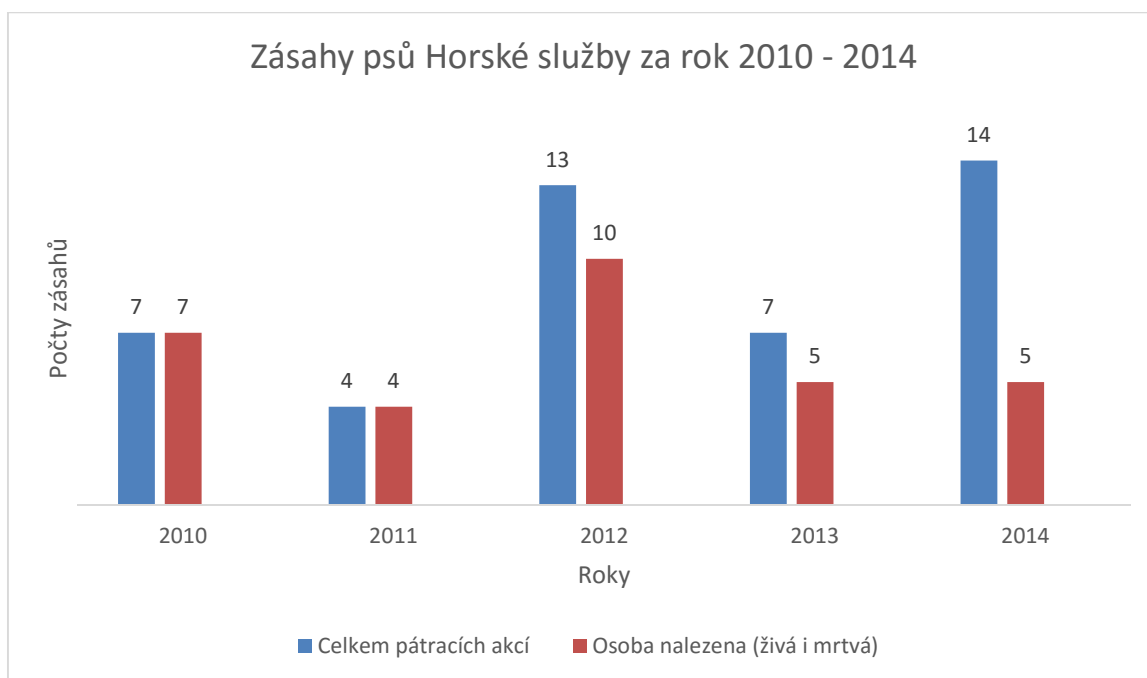
Kategorie	Počet nálezů
Drogy	582
Cigarety, tabák	138
Zbraně	7
CITIES	0
Láh	2
Bankovky	5

→ V této kategorii byl pes pouze 2 měsíce, protože předtím absolvoval kurz

→ Zde jsou uvedeny pouze nálezy překračující hodnotu povolenou zákonem

Vězeňská služba ČR v současné době vlastní 280 psů umístěných ve věznicích po celé České republice. Každá věznice má jiný počet psů, který je v kompetenci jednotlivých věznic. U VS ČR používají dva typy služebních psů, kterými jsou psi všestranní (hlídkoví a obranní) a speciální psi na vyhledávání omamných a psychotropních látek. Všestranných psů je početně více. Slouží především k ochraně dozorců při eskortách, ke střežení vězňů, průzkumu a revírům terénu (prohledávání terénu psem na volno, v případě nazelení osoby, pes osobu vyštěká) při hledání uprchlého vězně, aj. Psovodi to mají podobné jako u AČR - po zvládnutí kurzu si všestranné psy cvičí a zdokonaluje každá věznice ke svým podmínkám. Psi na vyhledávání drog se používají na prohledávání příchozích balíků vězňů, namátkové kontroly cel a prostor věznice. V současné době má VS ČR psů speciálních cca 100 a psů všestranných cca 180. U všestranných je to zhruba napůl hlídkoví a obranní. Za uplynulý rok specialisté prohlédli řádově desítky tisíc balíků a dopisů, motorová vozidla, cely a ubytovny, oděvní svršky a pracoviště vězňů. Nálezů za uplynulý rok bylo v řádech desítek, kdy se jedná zejm. o gramové a zbytkové množství drog (z nichž převládá marihuana).

K podzimu 2015 **Horská služba** využívala k práci 13 psů, z nichž 7 psů působí v Krkonoších a další 2 psi jsou v přípravě na zkoušky.

Obr. 4 - Počty zásahů psů Horské služby za rok 2010 – 2014 (Horská služba ČR)

5.2 Modelové situace

- **Hlídkový pes PČR**

Při fotbalovém utkání zápasu mezi AC Sparta Praha a SK Slavia Praha mají fanoušci ve zvyku pořádat pochod na soupeřův stadion, v tomto případě se jedná o pochod z Edenu na Letnou. Při této události hrozí nebezpečí výtržností ze strany fanoušků směřované k nezúčastněným osobám nebo ke střetu s fanoušky druhého klubu. K jejich potlačení PČR využívá i psovody s hlídkovými psy, kteří slouží jako součást oddílů pořádkové policie. Zde jsou využíváni především jako psychologický donucovací prostředek a zároveň při krizových situacích jsou použiti k zákroku proti agresivním osobám. Nasazení psovodů se psy na místě mimořádné události řídí velitel zásahu, který rozhoduje i o jejich použití. Psovodi mají psy s vytloukacími náhubky (vypolstrovaný náhubek, který chrání psa při útoku na člověka a zároveň i chrání člověka před pokousáním, zákrok psa je díky tomu humánnější), avšak pokud to situace vyžaduje a není jiný způsob na uklidnění situace, může být pes použit i bez náhubku. Po každém použití psa musí být poskytnuta poškozenému první pomoc, pokud to situace dovoluje. Po příchodu fanoušků na stadion je následující úkol psovoda se psem preventivní hlídkování okolí.

- **Výjezdový pes PČR**

Po nahlášení vykradení obchodu s oblečením operační středisko PČR vysílá na místo činu výjezdovou skupinu se psem. Po příjezdu na místo členové hlídky vyslyší svědka, který udává směr útěku pachatelů. Po tomto zjištění psovod nasazuje psa na udávaný směr útěku pachatelů. Pes stopu zachytí, avšak vede psovoda na opačný směr. I po upozornění svědka, že viděl prchat pachatele jiným směrem, se psovod rozhodne psa následovat. Po cca 200 m následování psa, psovod nachází odcizené oblečení. Po vyhodnocení situace policejní hlídka uvádí, že na místo nálezu zloděj opakovaně nosil odcizené zboží a po vyrušení svědkem utekl na opačný konec. Pes následoval stopu pro něho pachově silnější a tím pomohl odcizené věci nalézt.

- **Pes na vyhledávání výbušnin PČR**

Po nahlášení uložení nástražného výbušného systému (dále jen NVS) v hale letiště Václava Havla v Praze je vyrozuměn operačním střediskem pyrotechnik. Po příjezdu pyrotechnik vyhodnotí situaci a na místo povolá psovoda se cvičeným psem na vyhledávání výbušnin. V této chvíli není jisté, ve kterých místech se výbušnina nachází, proto si tento zásah žádá i přítomnost psovoda se psem. Toho ve většině případů pověřuje pyrotechnik, podle situace. Tento pes je speciálně cvičen, aby byl schopen nalézt výbušninu, aniž by se jí dotkl, proto nehrozí nebezpečí, že by při manipulaci došlo k odpálení. Vzhledem k bezpečnostním opatřením se psovod buď ukryje a psa vyšle propátrat daný prostor nebo postupuje spolu se psem. Pes systematicky prohledává prostor, a pokud neprohledá úsek prostoru dostatečně, psovod ho upozorní. Poté za nimi je vyhodnocen „čistý prostor“, ve kterém se výbušnina nenachází. Psovod si udržuje bezpečnou vzdálenost 25 metrů a snaží se tak být aspoň částečně chráněn před hrozícím výbuchem. Pes zalehnutím označí jedno z opuštěných zavazadel v prostoru odbavovací haly. Psovod si psa odvolá zpět a předá pyrotechnikovi informace o označeném zavazadle. Poté musí pyrotechnik zjistit, zda je v nalezeném zavazadle výbušnina. A pokud ne, nastupuje opět psovod, který pokračuje dál. V tomto případě se pes nemýlí a v zavazadle se skutečně nacházel nástražný výbušný systém. Díky činnosti psovoda se psem je zažehnána krizová situace v podobě výbuchu NVS na letišti a možným ztrátám na životech lidí.

- **Pes na vyhledávání zbraní PČR**

Po dlouhém sledování osoby podezřelé z nelegálního prodeje zbraní se útvar kriminální policie rozhodne provést domovní prohlídku. Po provedení domovní prohlídky jednotky nenachází žádné zbraně ani nic, co by je k nim mohlo vést a rozhodnou se na místo povolat psovoda se psem cvičeným na vyhledávání zbraní. Po příjezdu psovod se psem propátrává dům i přilehlé prostory. V domě pes nejeví známky přítomnosti zbraní a jeho práce pokračuje dále. Při prohledávání zahradního domku pes značí přítomnost zbraní. Na místě označení přítomnosti zbraní se nic nenachází a pes je na místo vpuštěn znovu, se stejným výsledkem. Na základě vyhodnocení situace se policisté rozhodnou rozebrat dřevěnou podlahu, pod kterou nachází dveře do sklepa zahradního domku. Zde nachází veliké množství zbraní různého druhu. Služební pes zde pomohl usvědčit nebezpečného překupníka zbraní a zamezit jejich

dalšímu nelegálnímu šíření.

- **Pes na vyhledávání lidských ostatků PČR**

Po neúspěšném pátrání po pohřešované osobě a po předchozím vyšetřování jejího zmizení mají kriminalisté podezření, že hledaná osoba byla zavražděna a podezřelého z její vraždy mají zadrženého. Kriminalisté mají pravděpodobné místo trestného činu a místo ukrytí zavražděné osoby. Po prohledání tohoto místa nenachází žádné stopy, které by je vedly k objasnění případu a rozhodnou se o přivolání psovoda se psem na vyhledávání lidských ostatků. Psovod se psem prohledává dům i zahradu a nic nenachází. Po neúspěšném pátrání se kriminalisté rozhodnou rozšířit pátrací okruh a prohledávají i širší okolí domu. Psovod se psem postupují dále a u nedalekého rybníku pes značí místo zalehnutím. Po bližším prozkoumání místa nálezů zde kriminalisté nachází ostatky hledané osoby. Díky práci psovoda se psem je možné usvědčit pachatele trestného činu.

- **Hlídkový pes obranný HO AČR**

Při hlídání vojenského letiště se používají psi hlídkově obranní. Psovod se psem střeží stanovený prostor obchůzkou a psa má na dlouhém vodítku. Při kontrolní obchůzce psovoda pes začne značit přítomnost cizí osoby a dovede psovoda k otevřeným dveřím hangáru. Ten ihned tuto skutečnost nahlásí svému veliteli, který mu přikáže setrvat na místě a monitorovat okolí do příjezdu hlídky. Při monitorování okolí z hangáru vyběhne cizí osoba, která nereaguje na výzvu psovoda, aby se zastavila, a ukryje se mezi hangáry. V tuto chvíli přijíždí na místo hlídka. Po informování velitele hlídky se určí další plán postupu, kdy psovod nasadí psa na stopu, a ostatní s rozstupem následují psovoda se psem. Po ujití 150 m začne pes značit cizí osobu. Psovod dá výzvu, aby opustila místo úkrytu. Na výzvu osoba uposlechne a člen hlídky ji zadrží a následně předá vojenské policii.

- **Pes na vyhledávání výbušnin AČR**

Při návštěvách vysokých státních příslušníků cizích zemí zajišťuje VP bezpečnost na místech, kde se budou tyto osoby zdržovat. Psovodi VP se psy prohlížejí místa a hledají ukryté NVS. Podobnou událostí je sjezd ministrů obrany Německa, Rakouska, České republiky, Slovenska

a Maďarska o dalším působení v zahraničních misích. Před samotným příjezdem ministrů obrany VP v součinnosti s PČR provádí bezpečnostní kontroly budov a místností, kde se státníci budou zdržovat. Při kontrole hotelových pokojů, kde mají být státníci ubytováni, pes označí noční stolek. Psovod hlásí nález a na místo je pro kontrolu povolán druhý pes. Ten označí stejné místo

a na základě toho se zahájí evakuace hotelu a přilehlých budov a místo zásahu zajistí pyrotechnik. Nakonec je nalezena výbušnina ukrytá v nočním stolku, která by se spustila na dálkový impulz. Díky práci psovoda se psem bylo zachráněno několik lidských životů.

- **Pes na vyhledávání drog CS ČR**

Při kontrole zavazadel a cestujících na letišti je jednou z několika kontrol i psovod se psem na vyhledávání drog. Jejich činnost spočívá v kontrolách balíků, korespondence, zavazadel a následné namátkové kontrole osob, kdy pes se psovodem mezi nimi prochází a snaží se zachytit pach drog ukrytých u osob. Při kontrole pes označí zavazadlo na odbavovacím pásu. Toto zavazadlo celníci označí a podrobí ho hlubší kontrole i s jeho majitelem. Po bližším ohledání CS ČR v zavazadle nachází větší množství omamných a psychotropních látek a osoba je zadržena a předána PČR. Následně policie zjišťuje, odkud a kam měla být droga distribuována a je zamezeno jejímu dalšímu šíření.

- **Pes na vyhledávání tabáku CS ČR**

Při celorepublikové akci CS ČR, která byla zaměřena na pašování tabáku a drog, probíhaly namátkové kontroly nákladních a osobních automobilů a autobusů na hlavních tazích ze zahraničí. Svě místo zde mají i psovodi se cvičenými psy na vyhledávání tabáku a drog. Při namátkové kontrole autobusu se řidič choval podezřele a příslušníci celní správy proto přistoupili k důkladnější kontrole, ke které byli přizváni i psovodi se psy. Ani jeden pes v tomto případě nic neoznačil, ale pes na vyhledávání tabáku působil nejistě. Po konzultaci příslušníků CS ČR se psovodem se rozhodli použít zvedací plošinu pro psa, aby ho mohli vyzdvihnout na střechu autobusu. Zde pes již značí zcela jasně přítomnost tabáku v klimatizačním zařízení. Po důkladném prozkoumání a rozebrání klimatizačního zařízení příslušníci celní správy nacházejí několik desítek kartonů cigaret.

- **Všestranný pes VS ČR**

Po rozdělení na noční službu psovod a příslušník hlídky provádí rutinní bezpečnostní kontrolu, která spočívá v kontrolování uzamčení dveří a oken, neporušenost oplocení aj. Kolem 23. hodiny operační středisko vyhlásí poplach - u budovy B52 narušení oplocení. Následně na to vybíhá hlídka se psovodem na určené místo, kde záhy zjistí, že se jedná o pokus o útěk, kdy odsouzenec je již mimo oplocení a prchá. Na výzvu příslušníků vězeňské služby odsouzený nereaguje, proto je přistoupeno k použití služebního psa. Pes prchajícího vězně zadrží a následně ho hlídka odvede k ošetření po kousnutí a na rozkaz velitele směny ho eskortují na celu, na které musí být samostatně. Služební pes pomohl zadržet nebezpečného vězně, čímž ukázal nepostradatelnost psů při střežení věznic.

- **Pes na vyhledávání drog VS ČR**

Pes na vyhledávání drog u vězeňské služby je součástí kontrol na přítomnost omamných a psychotropních látek. Kontroluje se příchozí pošta, balíky a všechny objekty a místnosti, ve kterých se pohybují vězni. Každý den příslušníci VS ČR vykonávají namátkové kontroly cel. Po podezření vychovatele z užívání drog jednoho z vězňů, je na jeho celu přivolán psovod se psem. Pes prohledává celu a na toaletě značí přítomnost drog. Po opětovném ověření psem se příslušníci VS ČR rozhodnou pro důkladnou prohlídku toalety, kde pod jednou dlaždičkou nacházejí neidentifikovatelný prášek. Po provedení testu na drogy zjišťují, že se jedná o pervitin a následně zahajují vyšetřování.

- **Záchranný pes na vyhledávání osob v sutinách**

Na operační středisko je nahlášeno zřícení budovy, ve které se mohou nacházet osoby. Na místo mimořádné události (dále jen MU) se sjíždí HZS kraje, PČR a zdravotnická záchranná služba (dále jen ZZS). Po provedení průzkumu a vyhodnocení situace velitel zásahu na místo povolává kynologickou skupinu (dále jen KS). Velitel KS se nejprve seznámí se situací, informuje o počtech členů a psů KS a o doplňkovém speciálním vybavení. Na místo MU se dostavili 3 členové KS se 3 psy. Poté si vyžádá doplňující a upřesňující informace o situaci na místě zásahu, počet pohřešovaných osob a jejich orientační polohu a o možném hrozícím nebezpečí pro nasazení kynologické skupiny, zda je nebezpečí ohrožení plynem nebo elektrickou energií.

Dále požaduje možné specifické zabezpečení s ohledem na zvláštnosti nasazení psů, vyklizení prostoru od zasahujících a vypnutí agregátů. Dalšími kroky jsou vyžádání potřebného počtu hasičů, kteří zajišťují pohyb členů KS a potřebnou techniku nebo technické dovybavení KS, stanovení způsobu komunikace mezi KS a velitelem zásahu (popř. štábem zásahu) a sestavení harmonogramu, postup záchranných prací a součinnost mezi zasahujícími složkami IZS. Pokud to povaha MU dovolí, měli by být psi nasazeni jako první. V ostatních případech musí jednotky HZS zajistit likvidaci bezprostředního sekundárního nebezpečí (např. požár, únik plynu). Velitel KS vyčlení jednoho psovoda se psem, který začne prohledávat sutiny. Vzhledem k tomu, že zřícení domu není tak rozsáhlé, je na práci nasazen 1 pes a ostatní dva čekají. Spolu se psovodem je vyčleněn i 1 člen HZS, který má za úkol psovoda jistit. Psovodi a psi se při vyhledávání střídají a postupně prohledávají trosky. Pokud vyhodnotí psovod podle reakcí psa nalezenou osobu, neprodleně to oznámí veliteli KS a veliteli zásahu. Psovod oznamuje přesné místo značení psem, po vyhodnocení situace oznámí pravděpodobnou pozici osoby, a navrhne další postup. Velitel KS určí dalšího psa, který by nález potvrdil. Velitel zásahu již ví jistě, že v budově jsou dvě osoby, protože osoba, která spolu se dvěma dalšími osobami obývala budovu, se našla nedaleko místa MU a potvrdila, že v době zřícení byly v budově 2 osoby. Místo, které označili psi jako místo, kde je zasypaná osoba se označí velkým písmenem V a pokračuje se v hledání druhé osoby. Po dalším ohledávání trosek pes označí polohu i druhé osoby. Poté je postup stejný, přivede se druhý pes (popř. i třetí), aby nález potvrdil a místo se viditelně označí. Jednotky HZS začnou s odklizením trosek na označených místech. KS zatím čeká mimo, aby si psi odpočali, a čekají, zda bude potřeba upřesnit místo zavalených osob. Po odklizení vrchní části sutin se záchranářům u první osoby povedlo navázat kontakt a zajišťují osobě improvizované podmínky pro přežití (dodávky vzduchu), než bude osoba zcela vyproštěna. Dále si musí stanovit další postup odklizení trosek a vytvoření přístupu k uvězněné osobě. Odklizení trosek musí provádět opatrně, aby nehrozilo další zranění osoby, např. sesuvem trosek. Poté se už záchranáři dostávají k živé osobě, vyprošťují ji z trosek a předávají do péče ZZS. Při vyprošťování druhé osoby musí záchranáři konstatovat smrt následkem úrazu hlavy. Po odvozu zraněné osoby do nemocnice a vyproštění obětí neštěstí mohou být kynologové z místa zásahu odvoláni s kladným výsledkem své práce.

5.3 Spolupráce se zahraničím

Všechny ozbrojené a bezpečnostní sbory spolupracují s kolegy ze zahraničí. Největší spolupráce je dle mého názoru u CS ČR a to především v podobě probíhání kurzů pro zahraniční psovody ve výcvikovém zařízení v Heřmanicích. Od roku 2005 je výcvikové středisko v Heřmanicích držitelem certifikátu světové celní organizace (WCO), která sdružuje cca 180 zemí světa. Asi 10 let patřilo středisko mezi 2 zařízení oceněná tímto certifikátem, v současnosti je podobných středisek celkem 7 v 6 zemích (v Německu mají střediska s certifikátem WCO 2). Instruktoři CS ČR školí psovody z Evropy, Ruska, Jižní Ameriky, a další.

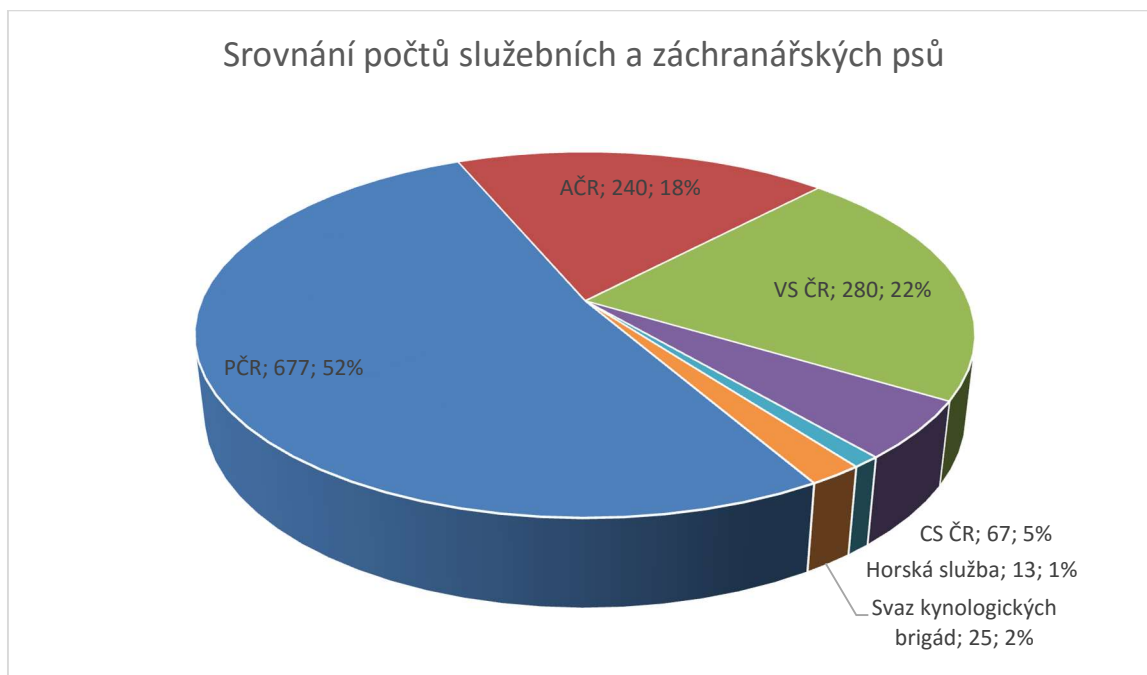
PČR také spolupracuje se zahraničím, převážně formou různých delegací, ať už u nás nebo v zahraničí. V Býchorech v letošním roce byla např. delegace z Iráku, Izraele, Německa, USA aj.

Asi nejvíce potom funguje spolupráce se zahraničím v podobě různých návštěv, při kterých si odborníci vyměňují zkušenosti a poznatky, kurzů ve výcvikových zařízeních u nás i v zahraničí, společném výcviku, cvičení a soutěží, které pořádá PČR, CS ČR a VS ČR. V minulosti pořádala soutěže i AČR, avšak v důsledku finančních omezení byla poslední soutěž pořádaná v roce 2009. Nejnovější je nyní mezinárodní mistrovství psovodů služebních psů CS ČR ve vyhledávání drog a tabáku a mezinárodní mistrovství psovodů a služebních psů CS ČR kategorie všestranný, které probíhá ve Výcvikovém zařízení služební kynologie Celní správy ČR Heřmanice 5. – 9. 6. 2016. za účasti psovodů z Německa, Francie, Polska, Ruska, Moldávie, Irska, Slovenska a Slovinska. Součástí je ukázka i spolupráce mezi jednotlivými sbory, protože mezi soutěžícími se ukáží i PČR, AČR, VP, VS ČR, a další. (viz obr. 24)

5.4 Diskuze

V předchozí části jsem se zaměřila na výsledky výzkumu provedeného na specializovaných pracovištích v oblastech počtů služebních psů a jejich zaměření. Dále jsem si nastolila modelové situace, které jsou srovnatelné s řešením z praxe a nastínila způsob spolupráce českých a zahraničních odborníků v řešené problematice. Na základě výzkumu a dotazování se odborníků provedu komparaci ozbrojených a bezpečnostních sborů využívajících při své práci služební psy.

Nejprve provedu **srovnání počtů služebních psů**. Na první pohled je zřejmé, že nejvíce využívá služební psy PČR. Policejní psi jsou rozmístěni v každém kraji ČR a mimo Středočeský kraj má policie psovody se psy i na každém okrese. Druhým sborem, který nejčastěji využívá služební psy, je Vězeňská služba. Ta má psy ve většině věznic a do dvou let musí být služební psi součástí všech věznic. Počty psů na věznicích se různí, někde používají 3-4 psy, jinde jich mají až 20. Do budoucna VS ČR plánuje zvýšení počtu psů až o 100. Třetí místo zaujímá AČR. Zde neplatí, že by měl každý útvar psovody se psy, ale záleží na potřebnosti. Většinou služební psi slouží jako ostražba objektů, pouze asi jedna třetina se využívá ke speciálním pracím. A jako poslední je zastoupena Celní správa s nejmenším počtem psů. Nebylo tomu vždy tak. V důsledku vstupu ČR do Schengenského prostoru byly zrušeny hraniční přechody a tím poklesly i počty služebních psů a psovodů u CS ČR. Nyní, aby mohlo u CS ČR sloužit co nejvíce psů, má řada psovodů přidělené do služby dva psy. Při srovnání počtu psů nesmíme zapomenout i na záchranné psy. Ti sice nepatří mezi ozbrojené ani bezpečnostní složky, ale na použití při mimořádných a krizových situacích spojených se záchranou lidských životů mají své podstatné místo. Srovnání nejlépe ukazuje graf (obr. 24), kde je provedena komparace počtů služebních psů v procentech. Zde je vidět procentuální zastoupení jednotlivých sborů.

Obr. 5 - Komparace počtů služebních a záchranářských psů

V rámci výzkumu bylo také důležité zjistit, jaké psy sbory cvičí pro využití při krizových a mimořádných situacích z **hlediska kategorií**. Nejvíce celkově sbory cvičí všestranné psy, kteří mají mimo CS ČR nejpočetnější zastoupení. Všestranné psy najdeme u všech sborů. U PČR a CS ČR mají především za úkol doprovázet policistu a celníka při pochůzkách, kontrolách, na místo činu, při demonstracích, exekucích aj. AČR a VS ČR používá psy převážně k ostraze objektů a věznic, na ochranu při eskortách vězňů a při útěku trestanců. Dalším psem, kterého využívají všechny sbory je pes na vyhledávání drog. U PČR jako doprovod a pomoc protidrogové centrále, u AČR na preventivní opatření a do zahraničních misí, u CS ČR pomáhají odhalovat nelegální pašování drog a na věznicích u VS ČR pomáhají kontrolovat korespondenci, balíky vězňů a prostory věznic, aby nebylo možné odsouzeným propašovat do věznic drogy. Psi na vyhledávání zbraní používá pouze PČR, AČR a CS ČR. PČR k pátrání po nelegálním držení a obchodu se zbraněmi, CS ČR bojuje s nelegálním dovážením zbraní do země a AČR používá psy na zahraničních misích převážně na vjezdu do základny, aby nebylo možné na základnu přivést nelegální zbraně. Psi na vyhledávání výbušnin cvičí převážně PČR na pomoc při kontrole míst, kde se zdržují ústavní činitelé, prezident a důležití političtí hosté, kteří přijíždějí do ČR,

prozkoumávání podezřelých balíků, anonymních oznámení apod. Dále psy „bombaře“ využívá i AČR při preventivním prohledávání míst při důležité návštěvě ČR (summit EU, návštěva prezidenta cizí země) a na použití v zahraničních misích. Další kategorie psů, které využívají ozbrojené a bezpečnostní sbory, jsou specifické pro jednotlivé sbory. Jedná se např. u PČR o psy na vyhledávání lidských ostatků, akceleraantů hoření a psy na metodu pachové identifikace, u CS ČR to jsou psi na vyhledávání bankovek, lihu, živočichů chráněných úmluvou CITES a tabáku.

Tab. 6 - Srovnání kategorií služebních psů PČR, AČR, CS ČR a VS ČR

Kategorie psů	PČR	AČR	CS ČR	VS ČR
Počet psů celkem	677	240	64	280
Všestranní psi	ano	ano	ano	ano
Vyhledávání drog	ano	ano	ano	ano
Vyhledávání zbraní	ano	ano	ano	ne
Vyhledávání výbušnin	ano	ano	ne	ne
Vyhledávání akceleraantů hoření	ano	ne	ne	ne
Vyhledávání lidských ostatků	ano	ne	ne	ne
Metoda pachové identifikace	ano	ne	ne	ne
Vyhledávání bankovek	ne	ne	ano	ne
Vyhledávání CITES	ne	ne	ano	ne
Vyhledávání lihu	ne	ne	ano	ne
Vyhledávání tabáku	ne	ne	ano	ne

Další srovnání služební kynologie je z **hlediska plemen** služebních psů využívaných jednotlivými sbory. V kategorii všestranný pes se jedná prakticky už jen o dvě plemena, německého ovčáka a belgického ovčáka a jejich křížence. Tito psi vynikají rychlým učením se a chutí pracovat, což je v praxi žádané. Čím dřív pes vše pochopí a umí, tím dříve může sloužit. PČR zatím upřednostňuje NO z důvodu svého chovu v chovné stanici v Domažlicích, avšak i do tohoto chovu se začíná začleňovat BO. AČR nemá jasně stanovené, které plemeno je pro službu vhodnější, vždy záleží na útvaru a hlavně zdravotním stavu psů, stejně jako i všech ostatních sborů. Vzhledem k tomu, že u některých útvarů AČR zůstává většina psů v kotcích na psinci, je lepší využívat NO, protože jsou lépe vyrovnaní a lépe zvládají odloučení od psovoda. U BO je pravděpodobnější, že po psychické stránce bude život v kotci na psinci hůře zvládat. Úplně jiná je situace u speciálních psů pachových. Zde není dané, jaké plemeno se hodí, protože tuto práci může vykonávat v podstatě jakýkoli pes, který má výborný čich, chce pracovat a má dobrou socializaci (výchova psa v různých prostředích, vůči ostatním psům a okolním vlivům). Důležité ovšem u těchto psů je jejich schopnost a touha aportovat, protože díky tomu je práce s nimi potom o to jednodušší. Zde moc nelze porovnat jednotlivé sbory, protože různorodost těchto plemen je veliká. Pouze u AČR se i u speciálních psů drží NO, BO a jejich kříženci, ojedinele vykupují i jiné psy. U VS ČR patří mezi oblíbené knírač velký a lovecká plemena, ale opět záleží na jednotlivých psovodech, jaké psy si pro svou práci vyberou.

V celkovém srovnání služební kynologie u nás a v zahraničí je Česko na velmi dobré úrovni. Za to vděčíme organizacím, které na našem území působily, jako byl např. SVAZARM, v současnosti se jedná o TART, Svaz záchranných kynologických brigád aj. Celkově oproti jiným státům jsou psi v ČR velmi rozšíření. Např. psovodi z Jižní Ameriky nevědí, co to je hrát si se psy a chválit je, u nich je pes srovnatelný s majetkem, jako je např. zbraň. Také je ČR jeden ze států, ve kterém funguje na velmi dobré úrovni i spolupráce mezi sbory v podobě různých výcviků, kurzů, mistrovství a jiných soutěží.

Ve srovnání PČR a Policie Slovenské republiky je kynologie na srovnatelné úrovni. Z hlediska kategorií služebních psů jich má Slovensko u policie více a to na vyhledávání bankovek a tabákových výrobků, což u nás zajišťuje CS ČR. Dále policisté Slovenské republiky používají i záchranné psy. (PIk. RNDr. ĎURIŠIN, 2009 str. 131/156) Také je důležité si položit otázku,

s jakým státem chceme policejní kynologii srovnávat. Např. již zmiňované Slovensko má bezpečnostní situaci v zemi srovnatelnou s bezpečnostní situací v Česku, tudíž jejich příprava bude probíhat na podobné, ne-li stejné, úrovni. Avšak pokud srovnáme Českou policejní kynologii s např. policejní kynologií v USA nebo Izraeli, je jejich bezpečnostní situace mnohem horší. Z tohoto hlediska jsou zde i cvičení psi, kteří musí být agresivnější, silněji působit psychologickým dojmem na pachatele a musí být připraveni zasáhnout i v situacích mnohem nebezpečnějších, než by kdy mohly být u nás.

Podobné je to i ve srovnání s CS ČR a zahraničními celníky. Opět použiji srovnání s USA a u nich asi největším problémem pašování drog přes mexické hranice. Psi v ČR jsou schopni nalézt množství drog v gramech, ve Spojených státech Amerických hledají psi drogy v kilogramech až tunách. Na hranicích mezi Mexikem a USA cca každé 10. auto převáží drogy, je zde nasazováno každý den kolem 30 psů, kteří prochází mezi pomalu jedoucími auty a musí látku označit „za pochodu“. Každý měsíc je nalezeno kolem 4,5 tun drog v osobních automobilech, v nákladních to může být až několikrát více.

Vojenští psi jsou v různých státech rozdílní. Někteří se zaměřují více na pátrací a záchrannou činnost, např. ve Švýcarsku, v Rusku se zaměřují převážně na pohraniční stráž. V Mexiku se specializují na psy na vyhledávání drog, v Německu někteří psovodi cvičí spolu s výsadkáři a jsou součástí každého výsadkového praporu. Nejvíce vojenských psů má USA, Francie, Rusko a Velká Británie. (BACON, 2016 str. 48) V USA používají k práci psy hlídkové, průzkumné, pro donášení zpráv, na vyhledávání výbušnin, záchranné, tunelové (převážně používání v tunelech ve Vietnamu na vyhledávání osob) a tzv. „minové“ psy (na vyhledávání různých nástrah a drátů, kovových i nekovových min). Dále používají tzv. jednoúčelové psy, kteří mají práci ještě více specifickou. Nejvíce se zde objevují plemena NO a BO jako u nás. K pachovým pracím taková armáda USA využívá také labradorské retrívry. (THE UNITED STATES WAR DOGS ASSOCIATION, INC) Na Slovensku mají kategorie vojenských psů podobné těm našim. Psi rozdělují do kategorií štěňata (Š), psi mladí (MP), nevycvičení (N), strážní (S), hlídkoví (H), hlídkoví psi vojenské policie (H/VP), psi se speciálním využitím na detekci drog (Šp/D), výbušnin (Šp/V), zbraní (Šp/Z), zvláštních účelů (Šp/O), chovní (CH) a lovečtí psi (P). (VOJENSKÁ POLÍCIA str. 28)

Dále je zajímavé srovnání našich a amerických psovodů v zahraničních misích. Psovodi AČR jezdí do misí každý se svým psem, popř. více psy, zatímco na americké straně bývá zvykem

přivést na základnu vycvičeného psa, který tam je po celou dobu své služby a střídají se u něho psovodi tak, jak jezdí do misí. Je samozřejmostí, že naši psovodi budou mít se psy navázaný mnohem lepší kontakt, který je pro jejich součinnost důležitý, ale v misích psi vyhledávají takové množství výbušnin, že to zvládne i psovod se psem, kteří na sebe nejsou zase až tak zvyklí. Navázaný kontakt se psy je pro psovody důležitý, protože psovod zná svého psa velmi dobře a pozná na jeho chování, že hrozí nějaké nebezpečí i v situacích, ve kterých to nemusí být zcela patrné. U psovodů, kteří nemají navázaný kontakt se psy tak dobře, může hrozit nebezpečí v tom, že nemusí poznat z nečekané reakce psa, že by mohlo hrozit nebezpečí.

Zajímavé srovnání kynologie AČR u nás a v USA je i v případě postoje ke psům. V USA má každý pes svou hodnotu a je považován za vojáka. O tom se mohl přesvědčit i náš psovod rotný Rostislav Bartončík, který sloužil se svým služebním psem Athosem na zahraniční misi v Afganistánu. Po raketovém útoku na jejich základnu utrpěl Athos vážná zranění. Američtí kolegové s ním okamžitě začali jednat stejně, jako by byl zraněn jejich voják a poskytli mu lékařskou péči. Na základně nebyl veterinář, tak psa operovali lékaři určení pro ošetřování lidí a na pomoc měli na telefonu veterinárního lékaře. Po poskytnutí první pomoci psa transportovali vrtulníkem do druhé největší americké základny v Afganistánu, kde se již nacházela veterinární klinika. Pes zde dostal americkou deku, kterou dostávají hrdinové s nápisem „You are our hero, thank you“. V překladu to znamená, „Jsi náš hrdina, děkujeme ti“. Po dalším ošetření převezli psa se psovodem na americkou základnu Rammstein v Německu, kde Athos podstoupil složitou operaci. Teprve po zlepšení jeho zdravotního stavu byli oba převezeni na veterinární kliniku do České republiky. (viz obr. 25, 26)

6 Závěr

Tato bakalářská práce řešila problematiku využívání služebních psů při mimořádných a krizových situacích. Hlavní cíl bylo poukázat na potřebnost používání služebních psů a to hlavně pro laiky, kteří po přečtení práce mohou hlouběji nahlédnout do problematiky služební kynologie. Přímo pro ně je práce psána, protože odborník, který se touto problematikou zabývá, velmi dobře ví, jak služební pes pomáhá řešit mimořádné a krizové situace a zachraňovat lidské životy.

V teoretické části šlo především o snahu přivést ucelený náhled na celou problematiku jak z oblasti historie, aby bylo patrné, že už v minulosti si lidé plně uvědomovali přínos práce psů, tak i ze současnosti, kdy je snaha o rozvíjení a zdokonalování práce se psy a také snaha je co nejvíce využívat. Dále si čtenář mohl přinést stručný náhled na plemena psů sloužících ve službě v minulosti nebo v současnosti.

V praktické části byla zpracována data z výzkumu z odborných pracovišť a z konzultací s odborníky. Práce neobsahuje pouze popsání jednotlivých kategorií psů u bezpečnostních sborů, ale také vysvětlení na modelových situacích, které se mohou srovnat se situacemi, které psovodi denně řeší v praxi.

Také se nesmí zapomínat, že nezáleží pouze na práci samotného psa, ale jedná se o spolupráci několika lidí, od předvýchovy štěněte, která je nejdůležitější z hlediska toho, jak bude pes v dospělosti pracovat, přes správné vybrání psovoda pro psa, aby spolu byli schopni spolupracovat, až po instruktora v kurzu, který na dvojici dohlíží a pomáhá jim překonávat větší či menší problémy.

V závěru bych chtěla navrhnout některá doporučení pro praxi. Po konzultacích s odborníky u PČR je potřeba lépe proškolovat policisty „npsovody“, aby se naučili pracovat na místech činu, kam později přijede pomoci psovod se psem. Policisté se na místě činu chovají špatně v tom smyslu, že mohou zničit pachové stopy, po kterých pes později pátrá po pachateli, nebo důkazy. Toto dle mého názoru platí pro všechny zaměstnance ozbrojených sborů, kteří nějakým způsobem spolupracují se psovody a služebními psy, aby věděli jak se k práci s nimi postavit a jak spolupracovat. V neposlední řadě bych chtěla vyzdvihnout práci instruktorů ve výcvikových zařízeních a připomenout důležitost těchto zařízení pro učení a zdokonalování nových psů a psovodů. S tím souvisí i potřeba tato zařízení rozšiřovat, aby splňovala

požadavky jak po kapacitní tak i po výcvikové stránce. To se týká konkrétně Střediska služební kynologie Vězeňské služby v Jiřicích a Výcvikového zařízení služební kynologie Celní správy ČR Heřmanice.

Seznam použité literatury

- BACON, Lance. 2016.** *Psí hrdinové. Tajné úkoly a obětavá služba.* Praha : Slovart, 2016. ISBN 978-80-7529-053-3.
- CELNÍ SPRÁVA. 2011.** Brožura. *Výcvikové zařízení služební kynologie se statutem regionálního výcvikového střediska služební kynologie světové celní organizace.* Heřmanice : Generální ředitelství cel, 2011.
- DENNIS-BRYAN, Kim a Tracy MORGAN. 2013.** *Plemena psů: vyberte si toho správného.* Praha : Knižní klub, 2013. ISBN 978-80-242-3929-3.
- DOUSEK, Jiří. 2004.** *Pes v zrcadle předpisů.* Praha : LexisNexis CZ, 2004. ISBN 80-86199-87-8.
- HARTL, Karel, NĚMEC, Karel a Jan SKUHROVSKÝ. 1972.** *Výcvik psa.* Praha : Naše vojsko, 1972.
- HOLD, Ben. 2010.** *Psí hrdinové: pravdivé příběhy statečných psů.* Praha : Vyšehrad, 2010. ISBN 978-80-7429-040-4.
- Horská služba ČR .** Přehled zásahů. www.horskasluzba.cz. [Online] [Citace: 4. Květen 2016.] <http://www.horskasluzba.cz/cz/horska-sluzba/kynologie/prehled-zasahu>.
- HRINKO, Martin. 2015.** *ŘSPP: metodika a podpora pořádkové policie.* Praha : Ředitelství služby pořádkové policie PP ČR, 2015. ISBN 978-80-7385-159-0.
- JIRÁČEK, Luděk. 2014.** Četnictvo za protektorátu čechy a morava. www.ozbrojeneslozky.cz. [Online] 27. Listopad 2014. [Citace: 28. Duben 2016.] <http://www.ozbrojeneslozky.cz/clanek/cetnictvo-za-protektoratu-cechy-a-morava>.
- JUDr. DOLEJŠÍ, a kol. 2005.** Historie vojenské policie. vpalomouc.army.cz. [Online] 2005. [Citace: 28. Duben 2016.] <http://vpalomouc.army.cz/historie-0>.
- KOUCKÁ, Marta a Bohumír VESELÝ. 2009.** *Krizové řízení v oblasti obrany státu: učební text pro kurzy zvláštní odborné způsobilosti Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: modul D.* Praha : MV: generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. ISBN 978-80-86640-69-3.
- KRÄMER, Eva-Maria. 1996.** *Průvodce plemeny psů (se všemi plemeny psů uznanými v FCI).* Ostrava : Blesk, 1996. ISBN 80-900183-4-3.
- MĚSTSKÁ POLICIE PRAHA.** Útvar psovodů. www.mppraha.cz. [Online] [Citace: 29. Duben 2016.] <http://www.mppraha.cz/13-reditele/103-reditel-or-mp-up>.
- MORRIS, Desmond. 2004.** *Psi: slovník psích plemen.* Praha : BB art, 2004. ISBN 80-7341-412-0.
- NOVÝ, Karel. 1995.** *Kynologická příručka.* Praha : Naše vojsko, 1995. ISBN 80-206-0503-7.

- npor. Mgr. ŠVANDA, Karel a kol. 2005.** *Metodika sutinového vyhledávání s využitím záchranářských psů.* Praha : MV-genetální ředitelství HZS ČR , 2005. ISBN 80-86640-38-8.
- PhDr. KÝR, Aleš. 2010.** Historie vězeňství. *www.vscr.cz.* [Online] 16. Únor 2010. [Citace: 28. Duben 2016.] <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/historie-104/historie-vezenstvi>.
- Pik. RNDr. ĎURIŠIN, Vladimír a Mgr. Lubica, GALLOVÁ. 2009.** *Policajná kynológia na Slovensku.* Bratislava : Kynologický klub Polícia, 2009. 978-80-970144-1-4.
- POLICIE ČR. 2015.** Historie policie a četnictva. *www.policie.cz.* [Online] 2015. [Citace: 28. Duben 2016.] <http://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>.
- RULC, Jiří, ŠTAUDINGER, Juraj a Peter NEVOLNÝ. 2014.** *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa.* Praha : CanisTR, 2014. ISBN 978-80-904210-8-0.
- SAMMSOVÁ, Susan. 2000.** *Německý ovčák.* Praha : Fortuna Print, 2000. ISBN 80-86144-52-6.
- SOUKUPOVÁ, Iveta. 2013.** *Výcvik záchranného psa pro práci v sutinách.* Nový Bydžov : QTest, 2013. ISBN 978-80-260-5627-0.
- SVAZ ZÁCHRANNÝCH BRIGÁD 1.** Pohotovostní jednotka Svazu záchranných brigád. *www.zachranari.cz.* [Online] [Citace: 28. Duben 2016.] <http://www.zachranari.cz/cs/33/pohotovostni-jednotka-svazu-zachrannych-brigad/>.
- SVAZ ZÁCHRANNÝCH BRIGÁD 2.** Začátky záchranářské kynologie v Čechách. *www.zachranari.cz.* [Online] [Citace: 28. Duben 2016.] <http://www.zachranari.cz/cs/40/zacatky-zachranarske-kynologie-v-cechach/>.
- ŠTĚPÁNSKÝ, Karel a František HORÁK. 1974.** *Služební a pracovní plemena psů.* Praha : SZN, 1974.
- THE UNITED STATES WAR DOGS ASSOCIATION, INC.** Types of War Dogs. *www.uswardogs.org.* [Online] [Citace: 10. Květen 2016.] <http://www.uswardogs.org/war-dog-history/types-war-dogs/>.
- VERHOEF-VERHALLEN, Esther. 2007.** *Psi: velký obrazový lexikon.* Čestlice : Rebo, 2007. ISBN 978-80-7234-888-6.
- VOJENSKÁ POLÍCIA.** Služobná kynológia v rezorte obrany. *www.mp.mil.sk.* [Online] [Citace: 10. Květen 2016.] http://www.mp.mil.sk/data/att/42254_subor.pdf.
- VOKOUŠ, Jiří. 2010.** *Policie České republiky: pomáhat a chránit.* Praha : Policejní prezidium České republiky, 2010. ISBN 978-80-254-7701-4.

Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o Policii České republiky

Zákon č. 299/1920 Sb., Zákon o četnictvu

Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážci České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo obrany, Veterinární zabezpečení (Vet-1-2), 2007

Ministerstvo obrany, Rezortní řád ochrany zvířat MO pro držení a používání psů, 2005

Ministerstvo obrany, Resortní řád ochrany zvířat Ministerstva obrany ČR při veřejném vystoupení nebo svodu služebních psů, 2006

Pokyn ředitele Ředitelství služby pořádkové policie č. 45/2014

Pokynem policejního prezidenta č. 145/2014

Pokynem ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky č. 9/2009

Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky, 2012

Seznam symbolů a zkratek

AČR – Armáda České republiky

BO – Belgický ovčák

CS ČR – Celní správa České republiky

FCI – Mezinárodní kynologická organizace

HZS ČR – Hasičský záchranný sbor České republiky

IZS – Integrovaný záchranný systém

KS – Kynologická skupina

MU – Mimořádná událost

NO – Německý ovčák

NVS – Nástražný výbušný systém

OSKH – Obor služební kynologie a hipologie

PČR – Policie České republiky

SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování

WCO – Světová celní organizace

ZZS – Zdravotnická záchranná služba

Seznam obrázků

Obr. 1 - Počty policejních psů v jednotlivých krajích	41
Obr. 2 - Počty služebních psů PČR podle specializací	41
Obr. 3 - Počet služebních psů CS ČR	45
Obr. 4 - Počty zásahů psů Horské služby za rok 2010 – 2014.....	46
Obr. 5 - Komparace počtů služebních a záchranných psů	55
Obr. 6 - Theodor Rotter (uprostřed) v Kladně po nákupu dvou služebních psů	68
Obr. 7 - Dobové foto správní budovy v Pyšelích (vlevo) a z roku 2006 (vpravo).....	68
Obr. 8 - Výcvikové středisko Býchory v roce 1936 (vlevo) a v roce 2009 (vpravo).....	69
Obr. 9 - Výcvikové středisko služebních psovodů a psů Dobrotice z roku 2006	69
Obr. 10 - Kresby válečných psů.....	69
Obr. 11 - Využití kníračů na státní hranici v 70. letech	70
Obr. 12 - Vypouštěcí automatické boxy v 80. letech	70
Obr. 13 - Německý ovčák	71
Obr. 14 - Německý ovčák při výcviku	71
Obr. 15 - Belgický ovčák - malinois	72
Obr. 16 - Rotvajler.....	72
Obr. 17 - Německý boxer	73
Obr. 18 - Velký knírač.....	73
Obr. 19 - Dobrman	74
Obr. 20 - Holandský ovčák	74
Obr. 21 - Labradorský retrívr pracující v zahraniční misi	75
Obr. 22 - Svatobernardský pes	75
Obr. 23 - Novofundlandský pes	76
Obr. 24 - Mezinárodní mistrovství psovodů a psů pořádané Celní správou ČR v roce 2016	76
Obr. 25 – Rotný Rostislav Bartončík se služebním psem Athosem na základně v Afganistánu	77
Obr. 26 – Let z americké základny na základnu Rammstein v Německu	77

Seznam tabulek

Tab. 1 - Počty služebních psů podle kategorií praktického použití u útvarů PČR.....	40
Tab. 2 - Přehled použití a nálezů služebních psů u PČR za rok 2015	42
Tab. 3 - Kategorie a výcvikové úlohy služebních psů AČR	43
Tab. 4 - Počty služebních psů podle kategorií.....	44
Tab. 5 - Úspěšné nálezy služebními psy CS ČR za rok 2015	45
Tab. 6 - Srovnání kategorií služebních psů PČR, AČR, CS ČR a VS ČR.....	56

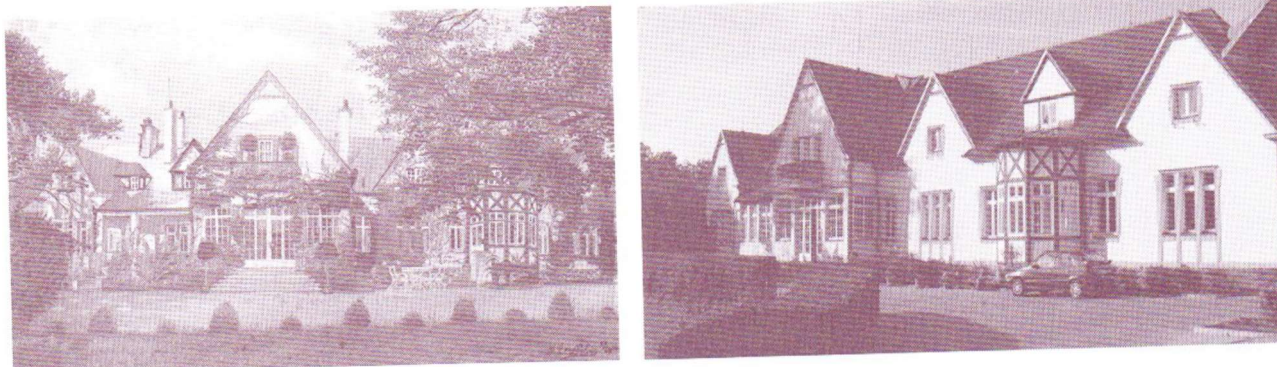
Seznam příloh

Obr. 6 - Theodor Rotter (uprostřed) v Kladně po nákupu dvou služebních psů (RULC, 2014 str. 125)

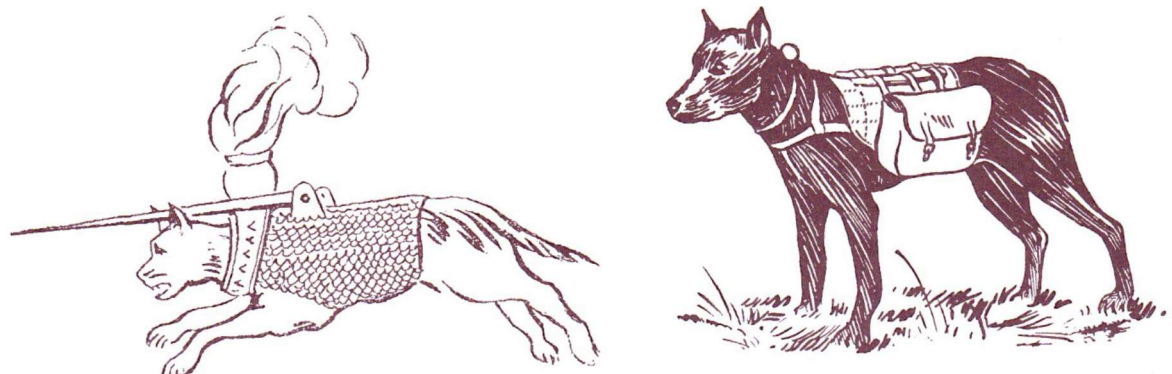
Obr. 7 - Dobové foto správní budovy v Pyšelicích (vlevo) a z roku 2006 (vpravo) (RULC, 2014 str. 89)

Obr. 8 - Výcvikové středisko Býchory v roce 1936 (vlevo) a v roce 2009 (vpravo) (RULC, 2014 str. 178)

Obr. 9 - Výcvikové středisko služebních psovodů a psů Dobrotice z roku 2006 (RULC, 2014 str. 191)

Obr. 10 - Kresby válečných psů (RULC, 2014 str. 662)

Obr. 11 - Využití kníračů na státní hranici v 70. letech (RULC, 2014 str. 555)

Obr. 12 - Vypouštěcí automatické boxy v 80. letech (RULC, 2014 str. 589)

Obr 13 - Německý ovčák (SAMMSOVÁ, 2000 str. 25)

Obr. 14 - Německý ovčák při výcviku (BACON, 2016 str. 70)

Obr. 15 - Belgický ovčák - malinois (VERHOEF-VERHALLEN, 2007 str. 90)

Obr. 16 - Rotvajler (VERHOEF-VERHALLEN, 2007 str. 116)

Obr. 17 - Německý boxer (VERHOEF-VERHALLEN, 2007 str. 121)

Obr. 18 - Velký knírač (VERHOEF-VERHALLEN, 2007 str. 113)

Obr. 19 - Dobrman (VERHOEF-VERHALLEN, 2007 str. 109)

Obr. 20 - Holandský ovčák (VERHOEF-VERHALLEN, 2007 str. 95)

Obr. 21 - Labradorský retrívér pracující v zahraniční misi (BACON, 2016 str. 102)

Obr. 22 - Svatobernardský pes (VERHOEF-VERHALLEN, 2007 str. 150)

Obr. 23 - Novofundlandský pes (VERHOEF-VERHALLEN, 2007 str. 154)

GENERALNÍ ŘEDITELSTVÍ CEL PRAHA, ODBOR 33 - DOHLEDU
 VÝCVIKOVÉ ZAŘÍZENÍ SLUŽEBNÍ KYNOLOGIE CELNÍ SPRÁVY ČESKÉ REPUBLIKY
 HEŘMANICE
 SE STATUTEM REGIONÁLNÍHO VÝCVIKOVÉHO STŘEDISKA SLUŽEBNÍ KYNOLOGIE
 SVĚTOVÉ CELNÍ ORGANIZACE
 pořádá

17. a 8. MEZINÁRODNÍ MISTROVSTVÍ PŠOVODŮ SLUŽEBNÍCH PSŮ
 CELNÍ SPRÁVY ČR VE VYHLEDÁVÁNÍ DROG A TABÁKU
 A
 8. MEZINÁRODNÍ MISTROVSTVÍ PŠOVODŮ SLUŽEBNÍCH PSŮ
 CELNÍ SPRÁVY ČR KATEGORIE VŠESTRANNÝ

HEŘMANICE 5-9. 6. 2016

*Mezinárodní kynologické soutěže proběhnou pod rezortní záštitou
 ministra financí ČR a pod regionální záštitou hejtmána Libereckého kraje*

Tuzemští účastníci: družstva Celní správy ČR, Policie ČR, Služby cizinecké policie, Armády ČR, Vojenské policie, Vězeňské služby ČR
Zahraniční účastníci: družstva Celní správy Německa, Francie, Polska, Ruska, Moldávie, Irska, Finanční správy Slovenska a Slovinska a Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenska nominovaní z bezpečnostních sborů ČR a ze zahraničí (SRN, Rusko, Nizozemí, Austrálie, USA)
Rozhodčí: Gruzie
Pozorovatelé: Gruzie

NEDĚLE 5. 6. 2016
 19:30 - 20:30 Zahájení, přivítání tuzemských a zahraničních soutěžících a hostů, představení rozhodčích a organizačního štábu, výklad propozic, losování družstev a startovních čísel

PONDĚLÍ 6. 6. 2016
 09:30 - 11:00 Přijetí účastníků hejtmánem Libereckého kraje, starostou města Frýdlantu a zástupci Generálního ředitelství cel na městské radnici ve Frýdlantu
 13:00 - 13:20 Slavnostní zahájení šampionátů
 14:00 - 18:00 Provádění disciplín 1. soutěžního dne: Fotbalový stadion Dětičkov, Výcvikové středisko CS ČR Heřmanice, Vojenský útvar Liberec, základní školy Frýdlant

ÚTERÝ 7. 6. 2016
 08:00 - 18:00 Provádění disciplín 2. soutěžního dne: Fotbalový stadion Dětičkov, Výcvikové středisko CS ČR Heřmanice, MHD Liberec, Vojenský útvar Liberec, Camp Kristýna, základní školy Frýdlant, železniční stanice Liberec

STŘEDA 8. 6. 2016
 08:00 - 18:00 Provádění disciplín 3. soutěžního dne: Fotbalový stadion Dětičkov, Výcvikové středisko CS ČR Heřmanice, MHD Liberec, Vojenský útvar Liberec, Camp Kristýna, základní školy Frýdlant, železniční stanice Liberec
 20:00 Společenský večer - Kulturní dům Heřmanice

ČTVRTEK 9. 6. 2016
 10:30 - 11:30 SLAVNOSTNÍ VYHLÁŠENÍ VÝSLEDKŮ SOUTĚŽÍ - AREÁL VZSK HEŘMANICE
 11:30 - 12:30 Ukázky výcviku služebních psů
 12:30 - 14:00 Společenský banket pro účastníky, zahraniční a tuzemské hosty

Obr. 24 - Mezinárodní mistrovství pšovodů a psů pořádané Celní správou ČR v roce 2016

Obr. 25 – Rotný Rostislav Bartončík se služebním psem Athosem na základně v Afganistánu (BACON, 2016 str. 158)

Obr. 26 – Let z americké základny na základnu Rammstein v Německu (BACON, 2016 str. 159)